

**Vili DRAGOMIR
Diana Maria ILIE
Rodica CHETROIU**

MODEL TEHNICO-ECONOMIC PRIVIND INTEGRAREA ÎN AGROTURISM A UNEI FERME DE BOVINE

**BUCUREȘTI
2026**

Vili DRAGOMIR
Diana Maria ILIE
Rodica CHETROIU

MODEL TEHNICO-ECONOMIC PRIVIND INTEGRAREA ÎN AGROTURISM A UNEI FERME DE BOVINE

ISBN 978-973-0-44480-3

**BUCUREȘTI
2026**

INSTITUTUL DE CERCETARE PENTRU ECONOMIA AGRICULTURII ȘI DEZVOLTARE RURALĂ

Lucrarea „*Model tehnico-economic privind integrarea în agroturism a unei ferme de bovine*” a fost elaborată pe baza cercetărilor efectuate în cadrul Planului sectorial pentru cercetare - dezvoltare din domeniul agricol și de dezvoltare rurală al Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, pe anii 2023 - 2026, “Agricultură și Dezvoltare Rurală - ADER 2026”, proiect ADER 22.1.2 - „MODELE TEHNICO-ECONOMICE DE REDUCERE A VULNERABILITĂȚII VENITURILOR EXPLOATAȚIILOR ZOOTEHNICE FAȚĂ DE SCHIMBĂRILE CLIMATICE”.

CUPRINS

<i>Prefață</i>	3
CAPITOLUL 1	6
CONCEPTUL DE AGROTURISM	
CAPITOLUL 2	11
ANALIZA DINAMICII TERITORIALE A AGROTURISMULUI DIN ROMÂNIA ..	
2.1 EVOLUȚIA CAPACITĂȚII DE CAZARE ÎN PENSIUNILE AGROTURISTICE	11
2.2 CIRCULAȚIA TURISTICĂ ÎN PENSIUNILE AGROTURISTICE	19
2.3 INDICATORI DE EFICIENȚĂ AI ACTIVITĂȚII AGROTURISTICE	28
2.4 ANALIZA SEZONALITĂȚII ÎN PENSIUNILE AGROTURISTICE DIN REGIUNILE DE DEZVOLTARE ALE ROMÂNIEI	34
CAPITOLUL 3	
MODEL TEHNICO-ECONOMIC PRIVIND CREAREA DE VALOARE ADĂUGATĂ ȘI NOI LANȚURI VALORICE ÎNTR-O FERMĂ DE VACI DE LAPTE ȘI DE TINERET TAURIN LA ÎNGRĂȘAT, PRIN INTEGRARE ÎN AGROTURISM	44
BIBLIOGRAFIE ȘI WEBGRAFIE	63

PREFAȚĂ

Vulnerabilitatea veniturilor fermierilor din sectorul zootehnic este cauzată de un complex de factori economici, tehnici și structurali. Variațiile prețurilor la lapte, carne și animale vii, creșterea costurilor cu furajele, energia și forța de muncă, precum și unele presiuni privind cerințele de mediu și bunăstare animală pot afecta situația financiară a exploatațiilor. De asemenea, apelarea la intermediari și posibilitățile reduse de negociere pot reduce capacitatea producătorilor de a-și atrage venituri constante.

O altă problemă cu care se confruntă fermele de animale o constituie poziția lor de la începutul lanțului valoric. Desfacerea produselor ca materie primă, cum ar fi lapte crud, sau animale vii, conduce la obținerea unei valori adăugate reduse la nivelul fermei. Astfel, cea mai mare parte a profitului este absorbit în etapele ulterioare ale lanțului, adică în procesarea produselor, în distribuție și în comercializarea en-detail, iar fermierii trebuie să suporte riscurile de piață și obțin marje reduse de profit.

În acest context, devine necesară identificarea unor modele tehnico-economice care pot să reducă nivelul de vulnerabilitate a veniturilor și să crească reziliența economică a fermelor. Crearea de valoare adăugată la nivelul fermei, prin procesarea produselor, prin diversificarea activităților și integrarea în lanțuri valorice scurte, reprezintă una dintre direcțiile de acțiune. Aceste soluții permit fermierilor să își valorifice mai eficient producția, să își diferențieze

oferta și să răspundă mai bine cererii consumatorilor pentru produse locale, autentice și de calitate.

În acest context, integrarea activităților zootehnice în agroturism apare ca o oportunitate relevantă pentru diversificarea surselor de venit și reducerea dependenței de piețele tradiționale. Agroturismul oferă posibilitatea valorificării resurselor existente la nivel de fermă - produse alimentare proprii, peisaj rural, tradiții locale și activități agricole - prin dezvoltarea unor servicii turistice complementare. Exploatațiunile de vaci de lapte și tineret taurin pot beneficia de această integrare prin utilizarea produselor obținute în alimentația turiștilor, prin vânzarea directă sau prin organizarea de activități educaționale și demonstrative, care sporesc atractivitatea fermei și generează venituri suplimentare.

Dezvoltarea de lanțuri valorice agroalimentare noi, cu integrare a producției cu procesarea și cu oferirea de servicii turistice, poate contribui la dezvoltarea relațiilor dintre producători și consumatori. În acest fel, se reduce rolul verigilor intermediare, iar fermierii pot să câștige o parte mai mare din valoarea economică creată. În același timp, lanțurile valorice agroalimentare scurte pot să sprijine economia locală, pot încuraja relațiile de cooperare între fermieri și alți actori din mediul rural și pot contribui la promovarea identității produselor agroalimentare.

Adoptarea modelelor tehnico-economice orientate în direcția creării de valoare adăugată presupune o schimbare de paradigmă în modul de organizare și gestionare a exploatațiunilor zootehnice. Fermierii nu mai sunt doar producători de materie primă, ci devin actori activi în lanțul agroalimentar, implicați în procesare, marketing și în relația cu consumatorul. Aceasta presupune investiții în infrastructură, cunoștințe și competențe manageriale, dar oferă, pe de altă parte, premisele unei mai bune controlări a costurilor, a prețurilor de vânzare și a riscurilor economice care însoțesc activitățile agricole.

Existența unor exploatații de creștere a animalelor integrate, care să combine producția animalieră cu activitățile de procesare și cu serviciile de agroturism, poate contribui la consolidarea economiei locale. Astfel de modele pot favoriza menținerea tinerilor în domeniile agricole, pot stimula procesele de antreprenariat rural și pot încuraja transmiterea de cunoștințe tradiționale într-un cadru economic mai modern. În acest sens, reducerea vulnerabilității veniturilor fermierilor nu trebuie privită doar ca un obiectiv economic punctual, ci ca parte a unei strategii mai largi, de dezvoltare rurală durabilă.

CAPITOLUL 1

CONCEPTUL DE AGROTURISM

Agroturismul reprezintă una dintre cele mai relevante forme contemporane de diversificare economică a spațiului rural, fiind asociat cu procesele de restructurare a agriculturii, transformarea economiei rurale și redefinirea relației dintre activitățile agricole și sectorul serviciilor. Evoluția acestui concept reflectă schimbările structurale ale mediului rural, generate de modernizarea agriculturii, reducerea ocupării în sectorul primar, reorientarea politicilor publice către dezvoltare rurală integrată și creșterea cererii pentru experiențe turistice autentice. În acest context, agroturismul funcționează simultan ca mecanism economic, instrument de dezvoltare teritorială și formă de valorificare a resurselor locale.

Dezvoltarea agroturismului trebuie analizată în contextul transformărilor economiei rurale. În majoritatea economiilor dezvoltate, agricultura și-a redus semnificativ ponderea în produsul intern brut și în ocuparea forței de muncă, fără a-și pierde rolul strategic în securitatea alimentară, gestionarea resurselor naturale și menținerea echilibrului teritorial. Această evoluție a determinat tranziția de la un model rural sectorial, centrat exclusiv pe producția agricolă, la un model teritorial integrat, caracterizat prin diversificarea activităților economice și valorificarea resurselor locale (OECD, 2018). Conceptul „Rural 3.0” elaborat de OECD (2018), subliniază necesitatea valorificării capitalului teritorial (natural, uman, social și instituțional) prin politici integrate, adaptate specificului local.

Agroturismul se înscrie în această dinamică a reconversiei funcționale a spațiului rural, strâns legat de redefinirea rolului agriculturii în economie și de orientarea politicilor publice către dezvoltarea durabilă. Reforma Politicii Agricole Comune a consacrat conceptul de agricultură multifuncțională, potrivit

căruia agricultura produce nu doar bunuri alimentare, ci și servicii de mediu, conservarea peisajului, patrimoniu cultural și coeziune socială (Comisia Europeană, 2023). În acest cadru, agroturismul contribuie la valorificarea economică a acestor funcții și la crearea de valoare adăugată la nivel local.

La nivel internațional, dezvoltarea agroturismului este asociată transformărilor structurale ale economiei rurale din a doua jumătate a secolului XX, când mecanizarea agriculturii și creșterea productivității au determinat reducerea necesarului de forță de muncă și scăderea veniturilor agricole în numeroase regiuni. Politicile europene și strategiile de dezvoltare rurală au promovat astfel diversificarea activităților economice non-agricole, inclusiv turismul rural și agroturismul, ca instrument de stabilizare economică și socială a zonelor rurale (Lane, 1994; European Commission, 2013).

Literatura de specialitate evidențiază o multitudine de definiții ale agroturismului, determinate de diferențe instituționale, culturale și structurale între state. Cu toate acestea, există un consens privind caracterul său de activitate turistică în cadrul unei exploatații agricole active, care integrează activitatea agricolă în experiență oferită vizitatorilor.

Phillip et al. (2010) propun o tipologie care diferențiază formele autentice de agroturism, caracterizate prin implicarea directă a activității agricole, de formele în care legătura cu producția agricolă este limitată. Mausam (2025) consideră că existența unei ferme funcționale și integrarea producției agricole în produsul turistic reprezintă criterii definitorii ale agroturismului.

În literatura românească, agroturismul este definit ca activitate desfășurată în mediul rural, implicând ședere temporară în gospodăria țărănească, consum de produse locale și participarea la viața comunității (Crețu, 2005). Activitatea îmbină serviciile turistice tradiționale cu activitatea productivă a fermei, contribuind la diversificarea veniturilor și la valorificarea resurselor locale (Alecă și Constantin, 2006).

Distincția dintre turismul rural și agroturism este foarte importantă din punct de vedere conceptual. Turismul rural include totalitatea activităților desfășurate în mediul rural, în timp ce agroturismul presupune legătura directă

cu activitatea agricolă și cu exploatarea productivă (Barbieri, 2013; Călina et al., 2025). Turismul rural se definește prin menținerea specificității teritoriale și evitarea industrializării serviciilor turistice (Lane, 1994), în timp agroturismul reprezintă o activitate complementară, generatoare de venituri suplimentare pentru exploatarea agricole (Chiodo, 2019).

Din perspectivă teoretică, agroturismul poate fi analizat prin mai multe cadre conceptuale. Teoria diversificării fermei explică integrarea activităților turistice ca strategie de reducere a riscului economic și de stabilizare a veniturilor (Barbieri, 2013). Teoria dezvoltării endogene subliniază rolul resurselor locale și al inițiativelor comunitare în generarea creșterii economice, iar paradigma sustenabilității integrează dimensiunile economice, sociale și de mediu ale dezvoltării rurale (Santharam et al., 2025).

Din punct de vedere economic, agroturismul contribuie la diversificarea surselor de venit ale fermelor și la consolidarea economiilor rurale, în special în condițiile fragmentării exploatarea agricole și ale reducerii marjelor de profit din producția primară. Studiile recente evidențiază creșterea importanței agroturismului la nivel global, subliniind rolul său în stimularea antreprenoriatului rural și în crearea locurilor de muncă (Yasin și Bacsi, 2025). Analizele de piață estimează o creștere semnificativă a sectorului până în 2030, susținută de cererea pentru experiențe autentice și produse locale (Research and Market, 2025).

Agroturismul este frecvent asociat cu dezvoltarea durabilă, deoarece valorifică resursele locale și contribuie la menținerea peisajelor agricole și la conservarea patrimoniului cultural.

Figura 1.1 Fermă de vaci în zona rurală

Sursa: Foto autori

Integrarea activităților turistice în strategiile de dezvoltare locală presupune utilizarea eficientă a resurselor naturale, protejarea biodiversității și consolidarea coeziunii sociale (Do Thi et al., 2025; Sangnak, 2025). Perioada pandemică a accentuat importanța agroturismului prin orientarea către turismul de proximitate, digitalizarea serviciilor și dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare (Turtureanu et al., 2025).

Experiența internațională evidențiază importanța cadrului instituțional în dezvoltarea agroturismului, politicile publice contribuind la stimularea investițiilor, la creșterea competitivității și la profesionalizarea serviciilor.

La nivel european, agroturismul este integrat în politicile de dezvoltare rurală, prin Pilonul II al Politicii Agricole Comune și prin abordarea LEADER, care promovează dezvoltarea locală participativă și valorificarea resurselor teritoriale.

În România, tranziția de la economia centralizată la economia de piață și restructurarea sectorului după 1990 au creat premise pentru diversificarea activităților economice în mediul rural, care includ și turismul rural și agroturismul (Ionel, 2017). Specificul structural al agriculturii românești: ponderea ridicată a populației rurale, fragmentarea exploatațiilor și predominanța fermelor mici, conferă agroturismului un rol important în diversificarea veniturilor și consolidarea economiei locale (Brezuleanu et al., 2006; Micula et al., 2025).

Regiunile montane și submontane oferă condiții favorabile dezvoltării agroturismului, resurselor naturale și tradițiilor agro-pastorale. Integrarea activităților agricole în oferta turistică generează efecte economice pozitive și contribuie la consolidarea identității locale. Totuși, dezvoltarea durabilă a sectorului depinde de infrastructură, acces la finanțare, pregătire managerială și integrare în strategii teritoriale coerente (Calina et al., 2025).

Caracteristicile definitorii ale agroturismului includ autenticitatea experienței, implicarea directă a fermierilor, complementaritatea față de activitate agricolă și valorificarea resurselor locale. Prin promovarea experiențelor personalizate și evitarea modelului turismului de masă, agroturismul răspunde cererii pentru forme de turism responsabil și sustenabil.

În plan instituțional, legislația națională definește pensiunea agroturistică drept structură de primire turistică organizată în gospodărie, caracterizată prin capacitatea limitată și integrarea produselor locale în servicii oferite (Ordinul nr. 798/2018). Această reglementare consolidează identitatea juridică a agroturismului și diferențierea față de alte forme de turism rural.

CAPITOLUL 2

ANALIZA DINAMICII TERITORIALE A AGROTURISMULUI DIN ROMÂNIA

2.1 EVOLUȚIA CAPACITĂȚII DE CAZARE ÎN PENSIUNILE AGROTURISTICE

Capacitatea de cazare existentă reflectă mărimea bazei materiale a agroturismului, în timp ce capacitatea de cazare în funcțiune reprezintă volumul efectiv al ofertei disponibile pe parcursul anului, fiind influențată de durata de funcționare a unităților turistice.

Capacitatea de cazare existentă

Analiza capacității de cazare existente în pensiunile agroturistice între 2015 și 2024 arată o dezvoltare progresivă a infrastructurii agroturistice din România. Numărul locurilor de cazare a înregistrat o creștere de la 35.188 în anul 2015, la 59.980 în anul 2024, cu un ritm mediu anual de 6,1%. Media perioadei, de 49.779 locuri, și coeficientul de variație de 17,2% indică o evoluție moderată, dar relativ constantă în perioada analizată (Tabelele 2.1.a și 2.1.b, Graficul 2.1).

Tabelul 2.1.a Capacitatea de cazare turistică existentă în pensiunile agroturistice, pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2015-2024, locuri

Regiuni de dezvoltare	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
TOTAL	35188	37394	44499	48574	49053	52389	55778	56850	58086	59980
Nord-Vest	4815	5469	7853	9405	9543	10918	12317	12977	13552	14016
Centru	14449	14745	16701	16043	15466	16526	17191	16964	17349	18010

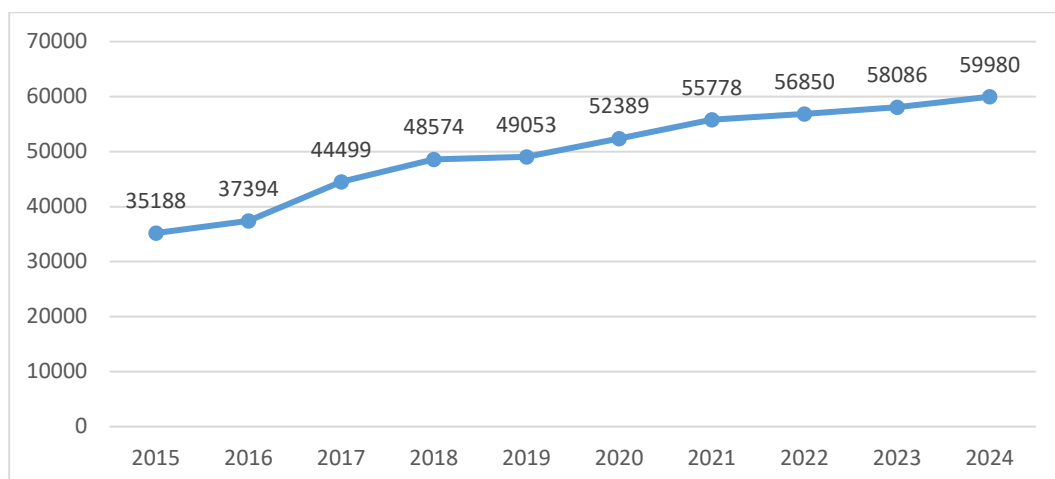
Regiuni de dezvoltare	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Nord-Est	6026	6453	7562	7632	7623	7907	7930	8086	8120	8085
Sud-Est	1678	1817	1849	4534	4708	4592	5460	5752	6048	6403
Sud-Muntenia	3582	3690	4300	4253	4435	4450	4501	4394	4186	4438
Bucuresti - Ilfov	42	42	42	62	62	20	20	20	20	20
Sud-Vest Oltenia	1842	2100	2535	3006	3330	3720	3934	4155	4347	4309
Vest	2754	3078	3657	3639	3886	4256	4425	4502	4464	4699

Sursa: date INS

Tabelul 2.1.b Indicatorii statistici pentru capacitatea de cazare turistică existentă în pensiunile agroturistice, pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2015-2024

Regiuni de dezvoltare	Media	Abaterea standard	Coeficient de variație %	Ritm de creștere anuală %
TOTAL	49779,1	8576,5	17,2	6,1
Nord-Vest	10086,5	3271,6	32,4	12,6
Centru	16344,4	1157,5	7,1	2,5
Nord-Est	7542,4	723,3	9,6	3,3
Sud-Est	4284,1	1834,3	42,8	16,0
Sud-Muntenia	4222,9	325,3	7,7	2,4
Bucuresti - Ilfov	35	17,4	49,8	-7,9
Sud-Vest Oltenia	3327,8	922,2	27,7	9,9
Vest	3936	651,9	16,6	6,1

Sursa: calculații proprii

Graficul 2.1 Evoluția capacității de cazare existente în pensiunile agroturistice în România, în perioada 2015-2024

Sursa: date INS

La nivel regional (Tabelul 2.1), regiunea Centru deține cea mai mare capacitate de cazare pe întreaga perioadă analizată. Nivelul ridicat și fluctuațiile reduse (coeficient de variație de 7,1%) indică o bază agroturistică stabilă, iar ritmul anual de creștere de 2,5% sugerează trecerea către o etapă de consolidare.

Regiunea Nord-Vest se remarcă printr-o creștere accelerată a capacității, de la 4.815 locuri în 2015, la 14.016 locuri în 2024. Ritmul mediu anual de 12,6%, împreună cu variabilitatea ridicată, reflectă un proces de dezvoltare a infrastructurii turistice.

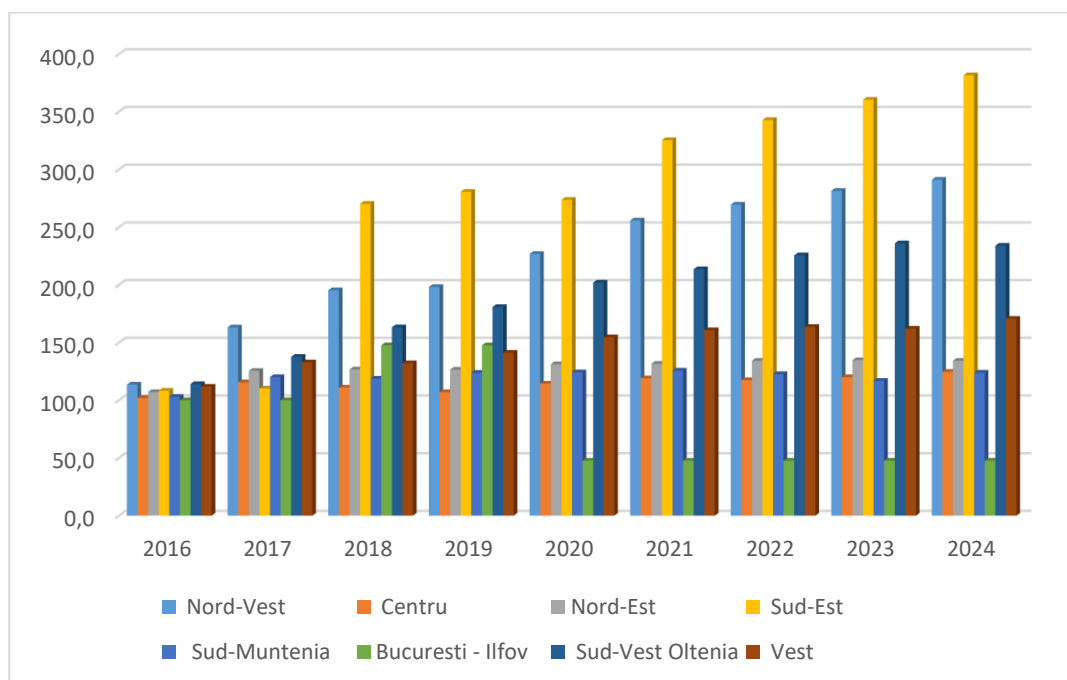
În regiunea Sud-Est, ritmul anual de creștere este de 16,0%, ceea ce indică o extindere a ofertei de cazare. O evoluție ascendentă se observă și în Sud-Vest Oltenia, regiune care pornește de la un nivel inițial mai redus, dar înregistrează o majorare consistentă a capacității.

Regiunile Nord-Est și Sud-Muntenia înregistrează creșteri mai moderate, indicând o dezvoltare graduală a ofertei agroturistice. În regiunea Vest, dinamica este apropiată de media națională, deși sunt prezente fluctuații semnificative.

În schimb, București-Ilfov are o relevanță redusă pentru agroturism, atât din punct de vedere al dimensiunii foarte reduse a capacității de cazare, cât și a tendinței descendente a indicatorului (ritm anual -7,9%).

Graficul 2.2 ilustrează ritmul de creștere a capacității de cazare raportat la anul de bază 2015, permițând analiza comparativă a creșterilor relative între regiunile de dezvoltare. Cea mai accentuată creștere este înregistrată în regiunea Sud-Est, unde capacitatea de cazare din 2024 depășește nivelul anului 2015 de aproximativ 3,8 ori (cu +281,6%), indicând o dezvoltare accelerată a infrastructurii agroturistice. Creșteri semnificative sunt observate și în Nord-Vest (+191,1%) și în Sud-Vest Oltenia (+133,9%).

indice 2015 = 100

Graficul 2. 2 Evoluția capacității de cazare existente în pensiunile agroturistice, pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2015-2024

Sursa: prelucrare date INS

În regiunile Vest și Nord- Est, creșterea este moderată, de 70,6%, respectiv 34,2%, față de anul de bază. Regiunea Sud-Muntenia înregistrează o creștere mai redusă (+23,9%), ceea ce indică un ritm mai lent de dezvoltare a ofertei turistice.

Regiunea Centru înregistrează cea mai mică creștere dintre regiuni, nivelul din 2024 fiind cu 24,6% mai mare decât în 2015. Acest rezultat nu indică stagnare, ci mai degrabă maturizarea unei baze turistice deja dezvoltate.

În ceea ce privește regiunea București-Ilfov, evoluția este diferită, astfel că, după o creștere temporară de 47,6% față de anul de referință, în perioada 2020-2024, numărul locurilor de cazare scade și rămâne sub nivelul inițial, fiind cu aproximativ 52,4% mai mic decât în 2015.

Capacitatea de cazare în funcțiune

Capacitatea de cazare în funcțiune, exprimată în locuri-zile, arată câte locuri pot fi folosite efectiv pentru turiști pe parcursul anului. În perioada 2015-2024, capacitatea de cazare în funcțiune în pensiunile agroturistice a înregistrat o tendință generală de creștere la nivel național, cu o scădere temporară în anul 2020. De la 9,08 milioane locuri-zile în 2015, aceasta a crescut la 14,40 milioane locuri-zile până în 2024, cu o medie a perioadei de 11,94 milioane și un ritm mediu anual de 5,3% (Tabelele 2.2.a și 2.2.b și Graficul 2.3).

Tabelul 2.2.a Capacitatea de cazare în funcțiune în pensiunile agroturistice, pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2015-2024, număr locuri-zile

Regiunea de dezvoltare	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Total	9079901	10336702	11787897	12498050	12615982	9195563	12228257	13269082	13973610	14401398
Nord-Vest	1418016	1712763	2261553	2450033	2452822	1857218	2847378	3358700	3633285	3772228
Centru	3840642	4396999	4753176	4775379	4604180	3188588	4025486	4312450	4615402	4708619
Nord-Est	1509200	1691643	1822659	1895149	1977921	1432502	1946663	1998738	2055591	1977457
Sud-Est	402428	414385	474116	829842	899525	790006	936233	894467	943670	1123416
Sud-Muntenia	757901	821924	864472	843321	912057	609690	791094	896716	902879	964125
București - Ilfov	15330	15372	15330	18390	22630	9922	7300	7300	7300	7320

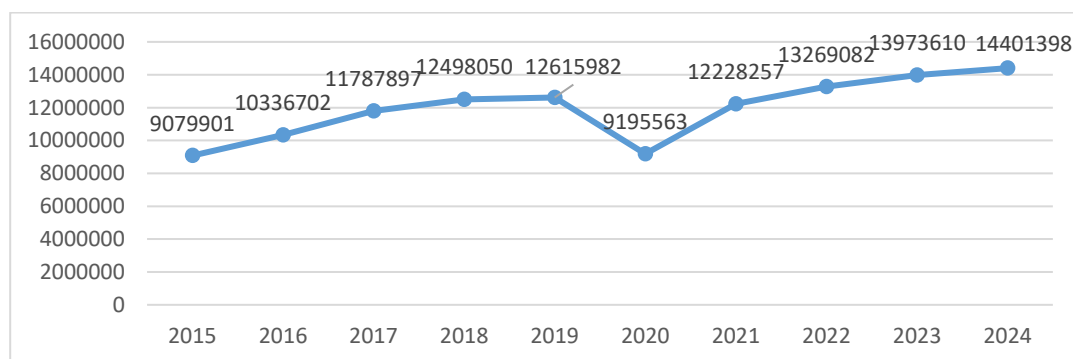
Regiunea de dezvoltare	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Sud-Vest Oltenia	524284	607252	781725	832340	893097	742563	1001200	1078559	1140956	1201526
Vest	612100	676364	814866	853596	853750	565074	672903	722152	674527	646707

Sursa: date INS

Tabelul 2.2.b Indicatorii statistici pentru capacitatea de cazare în funcțiune în pensiunile agroturistice, pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2015-2024

Regiunea de dezvoltare	Media	Abaterea standard	Coeficient de variație %	Ritm de creștere anuală %
Total	11938644	1859443,0	15,6	5,3
Nord-Vest	2576399,6	814299,1	31,6	11,5
Centru	4322092,1	507347,6	11,7	2,3
Nord-Est	1830752,3	216269,1	11,8	3,0
Sud-Est	770808,8	251232,4	32,6	12,1
Sud-Muntenia	836417,9	100417,3	12,0	2,7
București - Ilfov	12619,4	5538,1	43,9	-7,9
Sud-Vest Oltenia	880350,2	225464,0	25,6	9,7
Vest	709203,9	100433,5	14,2	0,6

Sursa: calculații proprii

Graficul 2.3 Evoluția capacității de cazare în funcțiune în pensiunile agroturistice în România, în perioada 2015-2024

Sursa: date INS

La nivel regional, regiunea Centru își menține poziția dominantă și în ceea ce privește capacitatea de cazare în funcțiune, cu o medie de peste 4,3 milioane locuri-zile. Evoluția relativ stabilă a indicatorului arată că regiunea dispune nu doar de o bază de cazare extinsă, ci și de o ofertă activă și constant utilizabilă pe parcursul perioadei analizate. În Nord-Vest, numărul locurilor disponibile a crescut semnificativ, ajungând la peste 3,7 milioane locuri-zile în 2024, ceea ce confirmă că îmbunătățirea infrastructurii a fost însoțită de punerea în exploatare a unui volum tot mai mare de locuri.

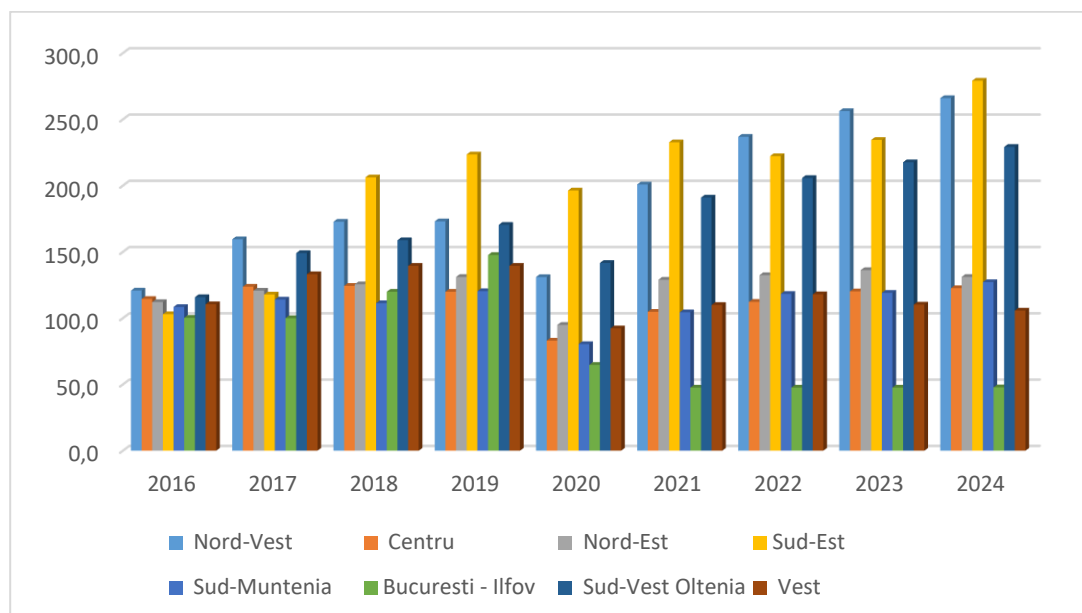
În Sud-Est, după anul 2017, numărul locurilor disponibile a crescut și ajunge la o medie de aproximativ 771 de mii locuri-zile. Totuși, coeficientul de variație ridicat (32,6%) arată existența unor fluctuații importante, specifice unei dezvoltări recente și unei utilizări încă instabile a infrastructurii.

În Sud-Vest Oltenia, capacitatea în funcțiune crește de la aproximativ 524 mii la peste 1,2 milioane locuri-zile, cu un ritm anual de 9,7%, ceea ce indică o extindere semnificativă a ofertei agroturistice.

Regiunile Nord-Est și Sud-Muntenia înregistrează creșteri moderate, cu ritmuri anuale de 3,0% , respectiv 2,7%, iar variațiile relativ reduse indică o dezvoltare treptată. În Vest, creșterea este mai mică, iar în București-Ilfov, capacitatea în funcțiune este foarte redusă și în scădere, confirmând rolul marginal al agroturismului în această regiune.

Graficul 2.4 prezintă modificările capacității de cazare în funcțiune comparativ cu anul 2015, la nivel regional. Cele mai mari creșteri se observă în Sud-Est și Nord-Vest, unde capacitatea efectiv utilizabilă în 2024 este mai mare cu aproximativ 179,2%, respectiv 166,0% față de anul de bază. Această evoluție indică atât dezvoltarea infrastructurii, cât și creșterea duratei de utilizare a capacității de cazare.

(indice 2015 = 100)

Graficul 2.4 Evoluția capacității de cazare în funcțiune în pensiunile agroturistice, pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2015-2024

Sursa: prelucrare date INS

În Sud-Vest Oltenia, creșterea de 129,2% indică o mai bună valorificare a capacității disponibile și o integrare a unităților în circuitul turistic. În schimb, în Nord-Est și Sud-Muntenia, creșterile mai reduse (+31,0% și +27,2%) indică o dezvoltare mai lentă a capacității efectiv utilizate, posibil din cauza unei durate de funcționare mai scurte sau a cererii mai moderate.

Regiunea Centru prezintă o creștere limitată (+22,6%), ceea ce sugerează o utilizare relativ constantă a capacității. În Vest, nivelul din 2024 este apropiat de cel din 2015 (+5,7%), lucru ce denotă o utilizare relativ stabilă a infrastructurii, fără o extindere semnificativă a volumului de locuri-zile. Pentru București-Ilfov, evoluția reflectă mai ales variații ale activității efective și o reducere a duratei de funcționare după 2020.

2.2 CIRCULAȚIA TURISTICĂ ÎN PENSIUNILE AGROTURISTICE

Sosirile în pensiunile agroturistice

Evoluția sosirilor turiștilor în pensiunile agroturistice în perioada 2015-2024 indică o creștere evidentă a cererii turistice. Această creștere a fost întreruptă temporar în 2020, dar s-a reluat în anii care au urmat. Numărul sosirilor a crescut de la 672.756 în 2015, la 1.323.848 în 2024, corespunzător unui ritm mediu anual de 7,8%. Evoluția arată o creștere a interesului pentru turismul rural și agroturism, confirmată de numărul tot mai mare de turiști care aleg pensiunile agroturistice. Relația dintre ofertă și cerere este susținută și de corelația puternică dintre sosiri și capacitatea de cazare, coeficientul Pearson fiind de 0,97 la nivel național. Acest rezultat indică faptul că extinderea infrastructurii a fost însoțită, în general, de o creștere corespunzătoare a numărului de turiști (Tabelul 2.3.a și 2.3.b și Graficul 2.5).

Tabelul 2.3.a Sosiri ale turiștilor în pensiunile agroturistice, pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2015-2024, număr de persoane

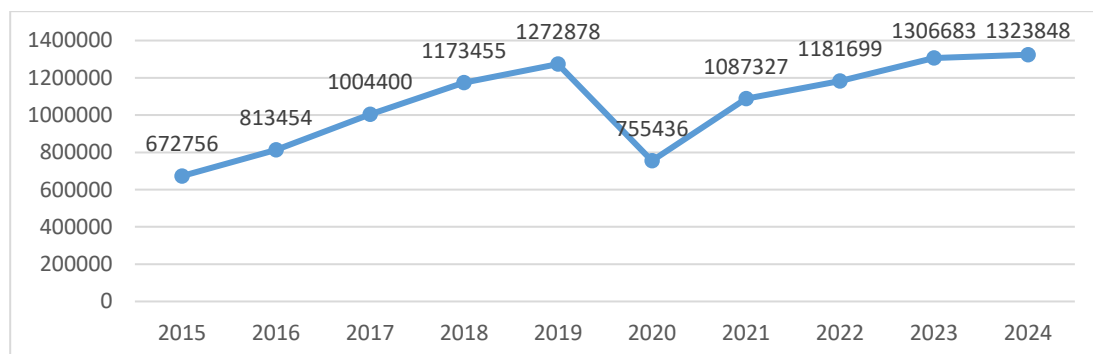
Regiunea de dezvoltare	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Total	672756	813454	1004400	1173455	1272878	755436	1087327	1181699	1306683	1323848
Nord-Vest	106370	142589	215591	259651	260077	143797	217538	265827	287808	292433
Centru	244677	304120	366134	396172	432253	249175	361493	375921	409566	387140
Nord-Est	135510	156844	179498	201438	222881	137195	192738	217535	245280	241420
Sud-Est	28435	29355	29730	74677	83054	55062	63832	60541	80134	98931
Sud-Muntenia	64521	69481	73157	78748	95768	46191	83020	91842	97090	130342
Bucuresti - Ilfov	1166	798	1229	2641	4510	1992	3201	3987	3615	2947
Sud-Vest Oltenia	41462	54508	74216	82392	92836	73470	102014	103144	117893	106742
Vest	50615	55759	64845	77736	81499	48554	63491	62902	65297	63893

Sursa: date INS

Tabelul 2.3.b Indicatorii statistici pentru sosiri ale turiștilor în pensiunile agroturistice, pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2015-2024

Regiunea de dezvoltare	Media	Abaterea standard	Coeficient de variație %	Ritm de creștere anuală %	Coeficient Pearson
	număr persoane	număr persoane	%	%	sosiri/cazare
Total	1059193,6	238234,6	22,5	7,8	0,97
Nord-Vest	219168,1	66543,8	30,4	11,9	0,90
Centru	352665,1	65133,8	18,5	5,2	0,81
Nord-Est	193033,9	40211,5	20,8	6,6	0,94
Sud-Est	60375,1	24849,8	41,2	14,9	0,95
Sud-Muntenia	83016	22791,6	27,5	8,1	0,88
București - Ilfov	2608,6	1275,3	48,9	10,9	-0,15
Sud-Vest Oltenia	84867,7	24303,5	28,6	11,1	0,97
Vest	63459,1	10442,9	16,5	2,6	0,89

Sursa: calculații proprii

Graficul 2.5 Evoluția sosirilor turiștilor în pensiunile agroturistice în România, în perioada 2015-2024

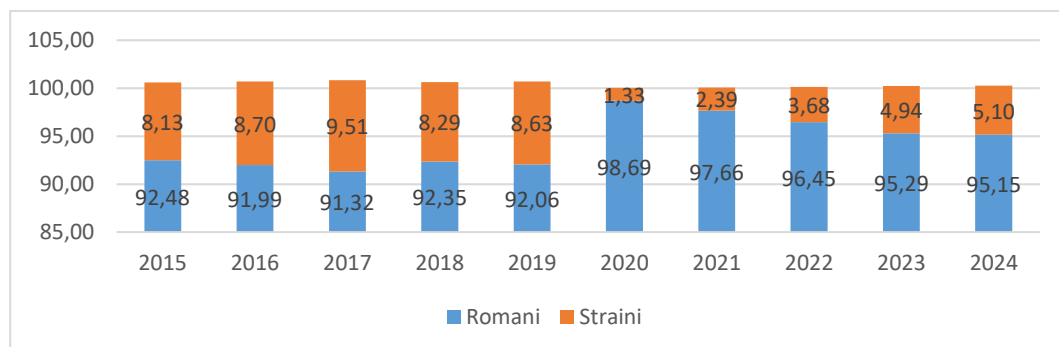
Sursa: date INS

Pe regiuni de dezvoltare, regiunea Centru concentrează cel mai mare număr de sosiri, cu o medie de peste 352 mii turiști anual, confirmându-și rolul de principal pol al agroturismului național. Regiunea Nord-Vest înregistrează una dintre cele mai dinamice evoluții, cu un ritm anual de creștere de 11,9%, ceea ce reflectă consolidarea atractivității turistice a zonei. Regiunea Nord-Est prezintă o

evoluție moderată, caracterizată prin creșteri constante până în 2019, o scădere în 2020 și reluarea tendinței ascendente ulterior. Media de aproximativ 193 mii turiști și ritmul anual de 6,6% arată o dezvoltare treptată a cererii, aflată în corelație strânsă cu extinderea capacității de cazare (coeficientul Pearson de 0,94). Regiunea Sud-Est prezintă cea mai mare variabilitate (41,2%) și unul dintre cele mai ridicate ritmuri de creștere (14,9%), ceea ce indică o dezvoltare recentă și accelerată a fluxurilor turistice. În Sud-Muntenia, numărul sosirilor crește moderat până în 2019, scade în 2020, apoi se redresează, atingând un maxim în 2024. Ritmul anual de creștere de 8,1% corelat cu o variabilitate relativ ridicată (27,5%) indică o evoluție dinamică, dar marcată de fluctuații.

Regiunea Sud-Vest Oltenia prezintă o traiectorie similară, cu o creștere susținută (ritm anual 11,1%) și un coeficient de variație de 28,6%, aspecte ce reflectă extinderea progresivă a cererii în sectorul turismului rural. În Vest, evoluția este mai stabilă, cu variații reduse (16,5%) și un ritm anual modest (2,6%), indicând o creștere lentă a fluxurilor turistice. În București-Ilfov, sosirile rămân la un nivel foarte scăzut, iar variabilitatea ridicată (48,9%) confirmă rolul marginal al agroturismului în această regiune. Corelația negativă cu capacitatea (-0,15) sugerează lipsa unei relații directe între extinderea ofertei și evoluția cererii.

Analizând sosirile în pensiunile agroturistice pe categorii de turiști (Graficul 4.6), se observă predominanța turiștilor români pe întreaga perioadă analizată.

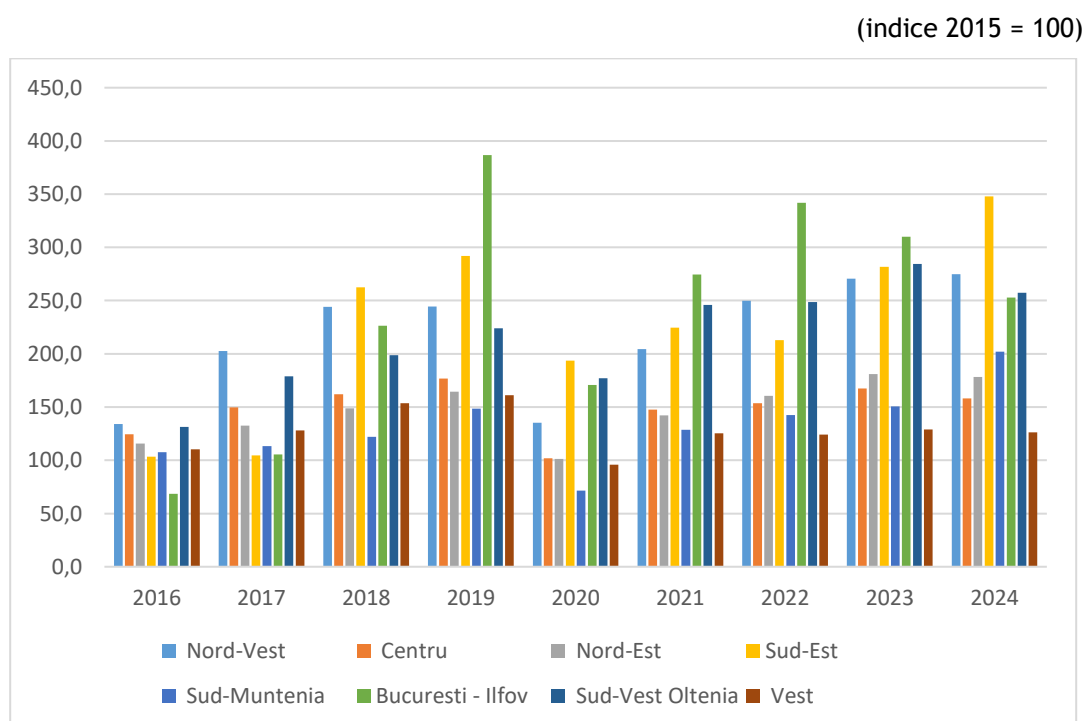
Graficul 2.6 Evoluția sosirilor în pensiunile agroturistice, pe tipuri de turiști, în România (2015-2024)

Sursa: prelucrare date INS

Aceștia reprezintă constant peste 90% din totalul sosirilor, cu valori de aproximativ 91% - 92% în perioada 2015-2019. În anul 2020, ponderea lor crește semnificativ, atingând 98,69%, în contextul restricțiilor de mobilitate și al orientării cererii către turismul intern. Ulterior, ponderea se reduce treptat, dar rămâne dominantă, situându-se la 95,15% în 2024.

Turiștii străini au o pondere redusă, de aproximativ 8-9% în prima parte a perioadei analizate, iar ulterior se mențin la niveluri inferioare, ajungând la 5,10% în 2024. Structura sosirilor reflectă orientarea predominantă a agroturismului către piața internă, în timp ce contribuția cererii externe rămâne limitată.

Graficul 2.7 evidențiază dinamica sosirilor în pensiunile agroturistice, raportată la anul de bază 2015, permițând evaluarea ritmurilor de creștere ale cererii turistice la nivel regional.

Graficul 2.7 Dinamica sosirilor în pensiunile agroturistice, pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2015-2024

Sursa: prelucrare date INS

Regiunea Sud-Est se remarcă prin cea mai accentuată dinamică, în 2024 nivelul sosirilor este de aproximativ 3,5 ori mai mare decât în anul de bază. Evoluția este caracterizată printr-un salt semnificativ începând cu 2018, când nivelul depășește de peste 2,6 ori valoarea din 2015, urmat de menținerea unei dinamici ridicate în anii următori.

Creșteri importante se înregistrează și în Nord-Vest, unde se observă o majorare de aproape 2,7 ori față de anul de referință. În Sud-Vest Oltenia, nivelul sosirilor depășește de 2,5 ori valoarea din 2015 indicând o extindere consistentă a fluxurilor turistice.

Regiunea Nord-Est prezintă o evoluție moderată, dar constantă, în 2024 se înregistrează o creștere de aproximativ 78% față de anul de bază. Un profil similar se observă și în Centru, unde nivelul sosirilor este cu aproximativ 58% mai ridicat comparativ cu 2015, indicând o dezvoltare mai temperată, specifică unei regiuni deja consolidate.

În Sud-Muntenia, dinamica este mai fluctuantă, cu o scădere pronunțată în 2020, urmată de o recuperare rapidă până în 2024, când numărul sosirilor s-au dublat față de anul de referință. Regiunea Vest se caracterizează printr-o evoluție relativ stabilă, cu o creștere limitată în 2024, de aproximativ 26% față de anul de bază. În București-Ilfov, dinamica este puternic fluctuantă, iar valorile trebuie interpretate cu prudență în contextul dimensiunii reduse a fenomenului agroturistic în regiune.

Înnoptările în pensiunile agroturistice

Numărul de înnoptări exprimă volumul efectiv al consumului turistic și oferă o imagine mai clară asupra intensității utilizării serviciilor de cazare. La nivel național, numărul înnoptărilor a crescut de la aproximativ 1,37 milioane în 2015, la peste 2,55 milioane în 2024, media perioadei fiind de circa 2,06 milioane înnoptări. Coeficientul de variație de 21,5% indică o variabilitate moderată, iar ritmul mediu anual de 7,2% confirmă extinderea treptată a cererii turistice și o

utilizare mai intensă a capacității de cazare agroturistice (Tabelele 2.4.a și 2.4.b și Graficul 2.8).

Tabelul 2.4.a Numărul de înnopțări în pensiunile agroturistice, pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2015-2024, număr

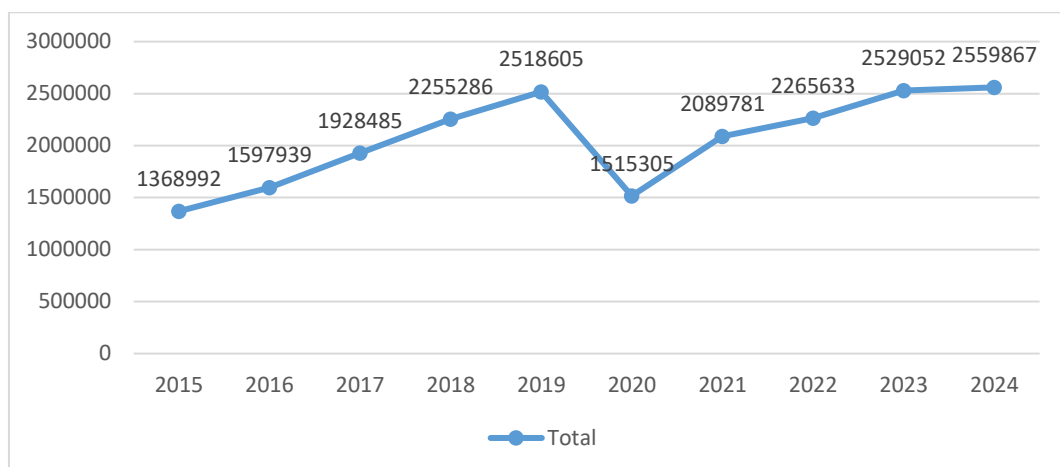
Regiuni de dezvoltare	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Total	1368992	1597939	1928485	2255286	2518605	1515305	2089781	2265633	2529052	2559867
Nord-Vest	221995	274451	406792	499550	517793	289559	419833	511850	546398	555494
Centru	541249	626277	754593	793237	892162	509071	721824	762017	844570	780657
Nord-Est	233878	292883	329085	377793	427292	268186	368702	409528	468746	467515
Sud-Est	51424	54594	48515	143448	176258	127829	134081	123897	157658	198439
Sud-Muntenia	117583	124389	128619	135537	161893	78724	141686	157943	177761	241104
Bucuresti - Ilfov	1203	834	1304	3276	5645	2807	4097	5244	5001	4111
Sud-Vest Oltenia	79638	108284	139995	164925	192636	149348	191541	195570	224055	207246
Vest	122022	116227	119582	137520	144926	89781	108017	99584	104863	105301

Sursa: date INS

Tabelul 2.4.b Indicatorii statistici pentru numărul de înnopțări în pensiunile agroturistice, pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2015-2024

Regiuni de dezvoltare	Media	Abaterea standard	Coeficient de variație	Ritmul de creștere anual
	Număr	Număr	%	%
Total	2062895	443020,1	21,5	7,2
Nord-Vest	424371,5	122950,7	29,0	10,7
Centru	722565,7	125754,1	17,4	4,2
Nord-Est	364360,8	81898,0	22,5	8,0
Sud-Est	121614,3	53359,4	43,9	16,2
Sud-Muntenia	146523,9	43046,2	29,4	8,3
Bucuresti - Ilfov	3352,2	1768,3	52,8	14,6
Sud-Vest Oltenia	165323,8	46004,2	27,8	11,2
Vest	114782,3	16974,8	14,8	-1,6

Sursa: calculații proprii

Graficul 2.8 Evoluția înnopțărilor turiștilor în pensiunile agroturistice în România, în perioada 2015 - 2024

Sursa: date INS

Din punct de vedere regional, în Centru se concentrează cel mai mare volum al înnopțărilor pe întreaga perioadă analizată, cu o medie de peste 720 mii. Evoluția relativ stabilă (coeficient de variație 17,4%) și ritmul anual de creștere de 4,2% indică o consolidare treptată a cererii.

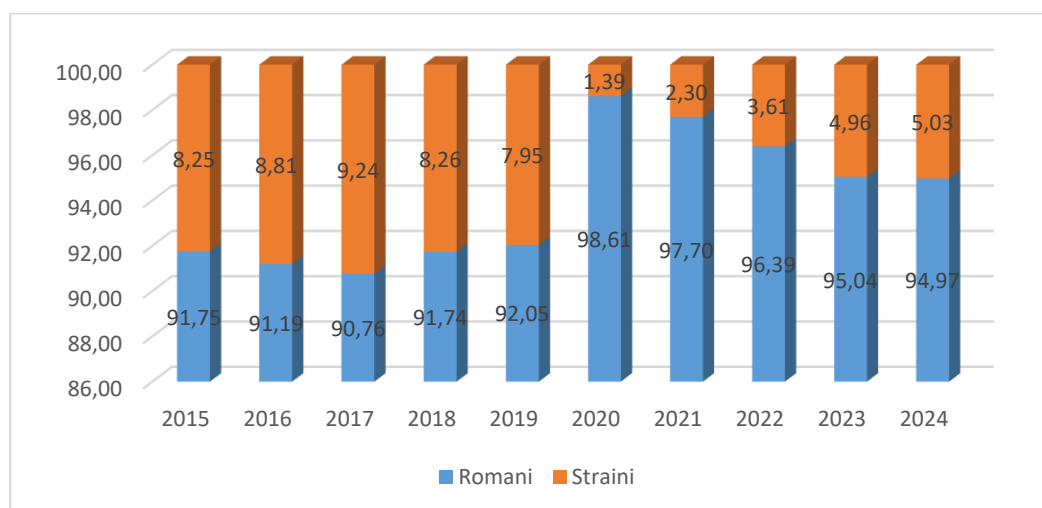
Regiunea Nord-Vest se evidențiază printr-o creștere rapidă, înnopțările depășind 550 mii în 2024. Variabilitatea mai ridicată (29,0%) și ritmul anual de 10,7% reflectă extinderea accentuată a fluxurilor turistice și creșterea atractivității zonei rurale. În Nord-Est, evoluția este ascendentă până în 2019, urmată de o scădere în 2020 și o relansare ulterioară. Media de aproximativ 364 mii înnopțări și ritmul anual de 8,0% indică o dezvoltare moderată a activității turistice.

Sud-Est înregistrează cea mai mare variabilitate (43,9%) și cel mai ridicat ritm de creștere (16,2%), ceea ce sugerează o dezvoltare recentă și accelerată a agroturismului, probabil în complementaritate cu alte forme de turism. În Sud-Muntenia, înnopțările cresc moderat până în 2019, scad în 2020 și cresc semnificativ ulterior, atingând un nivel maxim în 2024 (peste 241 mii).

Sud-Vest Oltenia prezintă o creștere susținută, cu o medie de aproximativ 165 mii înnopțări și un ritm anual de 11,2%, reflectând extinderea progresivă a

cererii turistice. În Vest, evoluția este mai stabilă, cu variații reduse (14,8%) și un ritm anual negativ (-1,6%), sugerând stagnarea sau ușoara reducere a duratei șederii. În București-Ilfov, nivelul înnoptărilor rămâne foarte redus, iar variabilitatea ridicată (52,8%) confirmă rolul marginal al agroturismului în structura turistică regională.

Analiza structurii înnoptărilor (Graficul 2.9) arată predominanța clară a turiștilor români pe întreaga perioadă analizată. Ponderea acestora se menține constant la niveluri ridicate, de peste 90%, situându-se între aproximativ 90,7% și 92,0%, în intervalul 2015-2019.

Graficul 2.9 Evoluția înnoptărilor în pensiunile agroturistice pe tipuri de turiști, pe regiuni de dezvoltare (2015-2024)

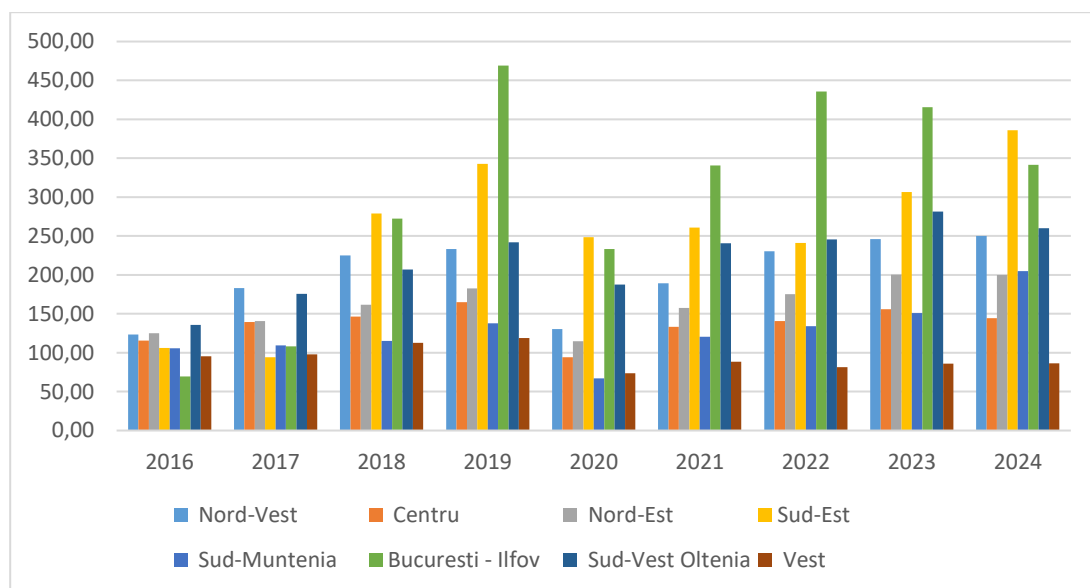
Sursa: prelucrare date INS

În anul 2020, se înregistrează o creștere accentuată, până la 98,61%, urmată de o reducere graduală în anii următori, până la 94,97% în 2024.

În cazul turiștilor străini, contribuția la numărul total de înnoptări rămâne redusă. După niveluri de aproximativ 8-9% în prima parte a intervalului analizat, ponderea acestora scade ulterior, ajungând la circa 5,03% în 2024. Structura înnoptărilor urmează un profil similar celui evidențiat în cazul sosirilor, menținând aceeași dominanță a cererii interne și o contribuție limitată a turiștilor străini.

Graficul 2.10 evidențiază dinamica înnoptărilor în raport cu anul de bază 2015, permițând compararea directă a modificărilor relative ale consumului turistic între regiuni.

(indice 2015 = 100)

Graficul 2.10 Dinamica înnoptărilor în pensiunile agroturistice, pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2015-2024

Sursa: prelucrare date INS

Cea mai accentuată creștere se înregistrează în București-Ilfov, unde nivelul din 2024 este de peste 7 ori mai mare decât în anul de referință (+615,7%), însă această evoluție este puternic influențată de baza inițială foarte redusă. Creșteri semnificative se observă și în Sud-Muntenia (+61,2%) și Nord-Est (+52,6%), ceea ce indică o intensificare a utilizării serviciilor de cazare și o capacitate mai bună de retenție a turiștilor.

În Sud-Est, înnoptările depășesc nivelul anului de bază cu +38,2%, deși evoluția este caracterizată de fluctuații. Regiunile Centru și Sud-Vest Oltenia înregistrează creșteri moderate, de 17,6% și respectiv 13,6%, ceea ce sugerează o evoluție stabilă, fără extinderi semnificative ale duratei șederii. În Nord-Vest, nivelul înnoptărilor din 2024 este ușor inferior celui din 2015 (-5,9%), în timp ce

în Vest se observă o reducere mai pronunțată (-18,3%), ceea ce poate indica o orientare mai accentuată către sejururi scurte.

2.3 INDICATORI DE EFICIENȚĂ AI ACTIVITĂȚII AGROTURISTICE

a. Durata medie a șederii

Durata medie a șederii reprezintă raportul dintre numărul de înnoptări și numărul de sosiri și reflectă intensitatea consumului turistic, precum și capacitatea destinației de a reține turiștii.

La nivel național, evoluția arată o durată medie relativ stabilă, în jur de 1,9-2,0 nopți/turist, ceea ce indică predominanța sejururilor scurte, specifice turismului rural de weekend și vacanțelor de scurtă durată. Scăderea temporară din anul 2020 este asociată reducerii mobilității turistice, fiind urmată de o revenire, însă tendința generală rămâne ușor descendentă (-0,57%) (Tabelele 2.5.a, 2.5.b și Graficul 2.11).

Tabelul 2.5.a Durata medie a șederii turiștilor în pensiunile agroturistice, pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2015-2024 (nopți/turist), număr

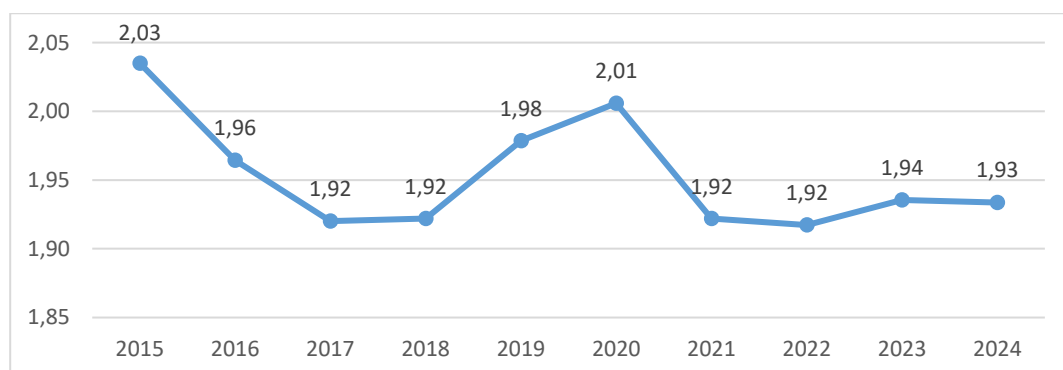
Regiuni de dezvoltare	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Total	2,03	1,96	1,92	1,92	1,98	2,01	1,92	1,92	1,94	1,93
Nord-Vest	2,09	1,92	1,89	1,92	1,99	2,01	1,93	1,93	1,90	1,90
Centru	2,21	2,06	2,06	2,00	2,06	2,04	2,00	2,03	2,06	2,02
Nord-Est	1,73	1,87	1,83	1,88	1,92	1,95	1,91	1,88	1,91	1,94
Sud-Est	1,81	1,86	1,63	1,92	2,12	2,32	2,10	2,05	1,97	2,01
Sud-Muntenia	1,82	1,79	1,76	1,72	1,69	1,70	1,71	1,72	1,83	1,85
București - Ilfov	1,03	1,05	1,06	1,24	1,25	1,41	1,28	1,32	1,38	1,39
Sud-Vest Oltenia	1,92	1,99	1,89	2,00	2,08	2,03	1,88	1,90	1,90	1,94
Vest	2,41	2,08	1,84	1,77	1,78	1,85	1,70	1,58	1,61	1,65

Sursa: prelucrare date INS

Tabelul 2.5.b Indicatorii statistici ai duratei medii a șederii turiștilor în pensiunile agroturistice, pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2015-2024

Regiuni de dezvoltare	Media	Abaterea standard	Coeficient de variație	Ritmul de creștere anuală
	Număr	Număr	%	%
Total	1,95	0,04	2,11	-0,57
Nord-Vest	1,95	0,06	3,24	-1,04
Centru	2,05	0,06	2,97	-1,02
Nord-Est	1,88	0,07	3,47	1,29
Sud-Est	1,98	0,19	9,61	1,16
Sud-Muntenia	1,76	0,06	3,38	0,17
București - Ilfov	1,24	0,15	11,83	3,41
Sud-Vest Oltenia	1,95	0,07	3,50	0,12
Vest	1,83	0,25	13,77	-4,14

Sursa: prelucrare date INS

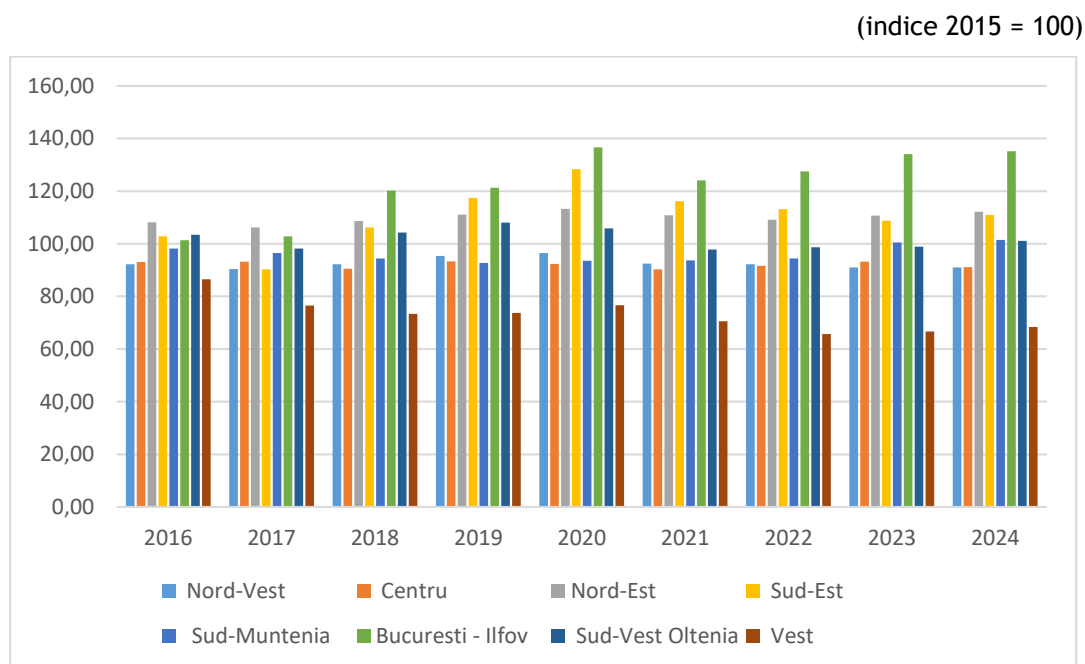
Graficul 2.11 Evoluția duratei medii a șederii turiștilor în pensiunile agroturistice în România, în perioada 2015-2024

Sursa: prelucrare date INS

La nivel regional, regiunea Centru înregistrează constant valori peste media națională (aprox. 2,05 nopți), ceea ce sugerează o capacitate mai bună de reținere a turiștilor și o ofertă turistică diversificată. În Nord-Vest și Sud-Vest Oltenia, durata medie se situează în jurul mediei naționale, dar cu o ușoară tendință descendentă, în contextul extinderii rapide a capacității de cazare. Nord-Est evidențiază o evoluție ușor ascendentă, ajungând la 1,94 nopți în 2024, sugerând o consolidare treptată a cererii. În Sud-Est și Sud-Muntenia, variațiile sunt mai accentuate, reflectând o cerere mai volatilă și influența sezonality. În

Vest, durata medie scade semnificativ, până la 1,65 nopți, indicând orientarea către sejururi foarte scurte. În București-Ilfov, valorile sunt instabile și dificil de interpretat din cauza dimensiunii reduse a fenomenului.

Graficul 2.12 evidențiază dinamica duratei medii a șederii în raport cu anul de bază 2015, permițând evaluarea modificărilor în comportamentul de consum turistic la nivel regional.

Graficul 2.12 Dinamica duratei medii a șederii turiștilor în pensiunile agroturistice, pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2015-2024

Sursa: prelucrare date INS

Creșteri vizibile se înregistrează în Nord-Est (+12,2%) și Sud-Est (+10,9%), unde durata șederii se situează constant peste nivelul din 2015, sugerând o îmbunătățire a capacității de retenție a turiștilor. În Sud-Muntenia și Sud- Vest Oltenia, evoluția este relativ stabilă, cu valori apropiate de nivelul inițial. În schimb, Nord-Vest și Centru în 2024 înregistrează scăderi de -9,0%, respectiv -8,8% comparativ cu anul 2015, iar Vest prezintă cea mai accentuată reducere a duratei media șederii (- 31,6%).

b. Gradul de ocuparea a capacității de cazare

Gradul de ocupare exprimă raportul dintre numărul de înnopțiuni și capacitatea de cazare în funcțiune și reprezintă indicatorul principal al eficienței utilizării infrastructurii turistice.

La nivel național, gradul de ocupare se situează la valori moderate, cu oscilații în jurul nivelului de 15-18%, ceea ce indică o utilizare parțială a capacității existente. Evoluția este ascendentă până în 2019, când se atinge nivelul maxim de 19,96%, urmată de o scădere în 2020 și de o revenire în anii următori (Tabelele 2.6.a, 2.6.b și Graficul 2.13).

Tabelul 2.6.a Gradul de ocupare a capacității de cazare în pensiunile agroturistice, pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2015-2024, %

Regiuni de dezvoltare	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Total	15,08	15,46	16,36	18,05	19,96	16,48	17,09	17,07	18,10	17,78
Nord-Vest	15,66	16,02	17,99	20,39	21,11	15,59	14,74	15,24	15,04	14,73
Centru	14,09	14,24	15,88	16,61	19,38	15,97	17,93	17,67	18,30	16,58
Nord-Est	15,50	17,31	18,06	19,93	21,60	18,72	18,94	20,49	22,80	23,64
Sud-Est	12,78	13,17	10,23	17,29	19,59	16,18	14,32	13,85	16,71	17,66
Sud-Muntenia	15,51	15,13	14,88	16,07	17,75	12,91	17,91	17,61	19,69	25,01
Bucuresti - Ilfov	7,85	5,43	8,51	17,81	24,94	28,29	56,12	71,84	68,51	56,16
Sud-Vest Oltenia	15,19	17,83	17,91	19,81	21,57	20,11	19,13	18,13	19,64	17,25
Vest	19,93	17,18	14,68	16,11	16,98	15,89	16,05	13,79	15,55	16,28

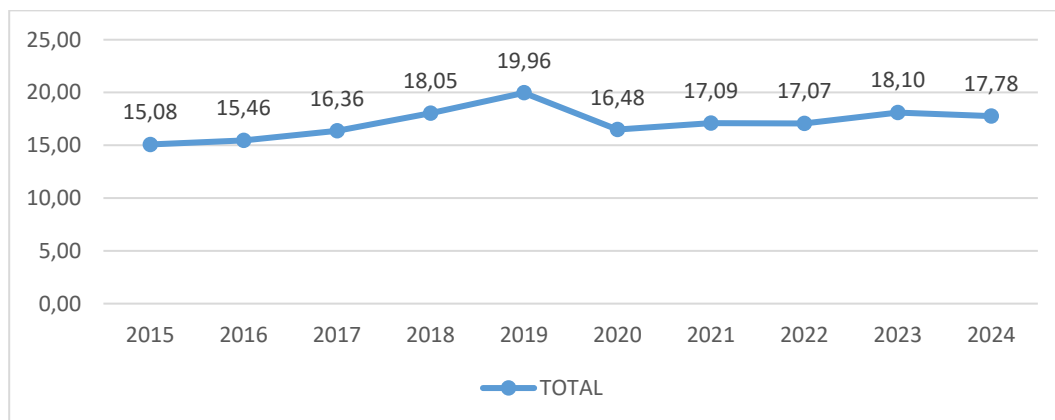
Sursa: prelucrare date INS

Tabelul 2.6.b Indicatorii statistici ai gradului de ocupare a capacității de cazare în pensiunile agroturistice, pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2015-2024, %

Regiuni de dezvoltare	Media	Abaterea standard	Coeficient de variație	Ritmul de creștere anuală
Total	17,14	1,42	8,31	1,85
Nord-Vest	16,65	2,36	14,17	-0,68
Centru	16,66	1,71	10,25	1,82

Regiuni de dezvoltare	Media	Abaterea standard	Coeficient de variație	Ritmul de creștere anuală
Nord-Est	19,70	2,52	12,78	4,81
Sud-Est	15,18	2,79	18,40	3,66
Sud-Muntenia	17,25	3,34	19,35	5,45
București - Ilfov	34,55	26,09	75,53	24,44
Sud-Vest Oltenia	18,66	1,78	9,56	1,42
Vest	16,24	1,64	10,09	-2,22

Sursa: prelucrare date INS

Graficul 2.13 Evoluția gradului de ocupare a capacității de cazare în pensiunile agroturistice în România, în perioada 2015-2024

Sursa: prelucrare date INS

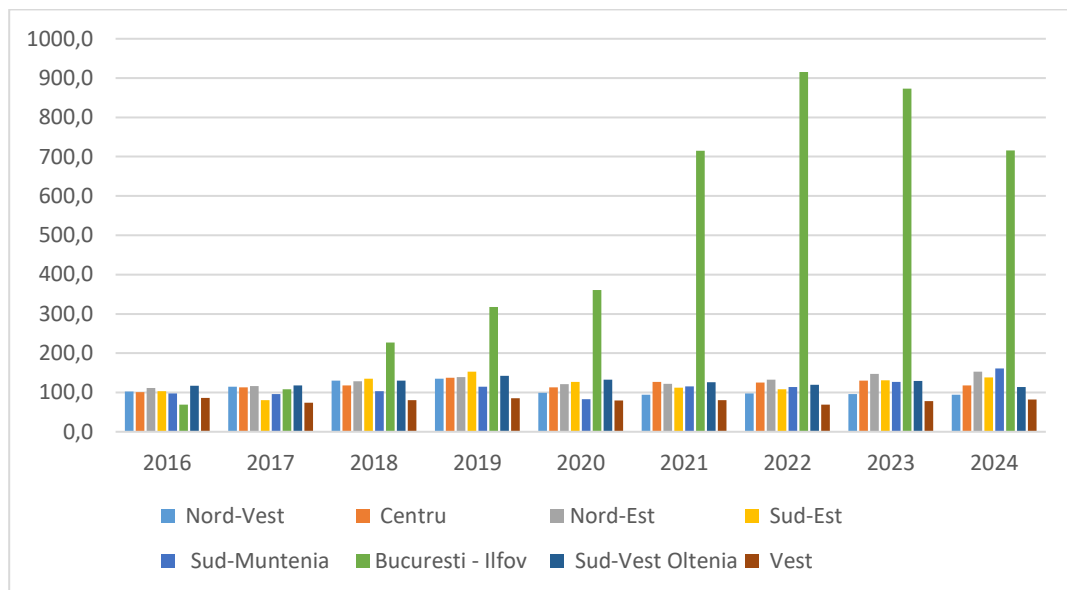
Din perspectivă regională, Nord-Est înregistrează cea mai favorabilă evoluție, gradul de ocupare crescând constant până la 23,64% în 2024, ceea ce indică o îmbunătățire a eficienței utilizării capacității. În Sud-Muntenia, creșterea este accentuată în ultimii ani, atingând 25,01%, ceea ce sugerează o consolidare a cererii turistice.

Regiunea Centru prezintă valori apropiate de media națională (aproximativ 16,66%), reflectând un echilibru între ofertă și cerere. În Nord-Vest, gradul de ocupare scade de la 21,11% în 2019 la 14,73% în 2024, deși fluxurile turistice cresc, ceea ce indică faptul că extinderea capacității a depășit ritmul de creștere al cererii.

Regiunea Sud-Est se caracterizează prin fluctuații ridicate, evidențiind dependența de sezonalitate, iar Vest înregistrează valori relativ reduse și o tendință de stagnare.

Graficul 2.14 evidențiază dinamica gradului de ocupare față de anul de bază 2015 și permite evaluarea modificărilor în eficiența utilizării infrastructurii turistice la nivel regional.

(indice 2015 = 100)

Graficul 2.14 Dinamica gradului de ocuparea a capacității de cazare în pensiunile agroturistice, pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2015-2024

Sursa: prelucrare date INS

Creșteri importante se observă în Sud-Muntenia (+61,2%) și Nord-Est (+52,6%), indicând o utilizare mai eficientă a capacității disponibile. În Sud-Est, gradul de ocupare depășește nivelul din 2015 cu 38,2%, dar evoluția rămâne fluctuantă. În Centru și Sud-Vest Oltenia, creșterile sunt mai moderate, sugerând o evoluție relativ stabilă a eficienței utilizării capacității. În schimb, Nord-Vest înregistrează o ușoară reducere față de 2015 (-5,9%), ceea ce reflectă o diminuare a gradului de ocupare, în contextul extinderii rapide a capacității de cazare. Cea mai pronunțată scădere se observă în Vest, unde nivelul din 2024 este cu -18,3% mai redus, comparativ cu anul de referință.

2.4 ANALIZA SEZONALITAȚII ÎN PENSIUNILE AGROTURISTICE DIN REGIUNILE DE DEZVOLTARE ALE ROMÂNIEI

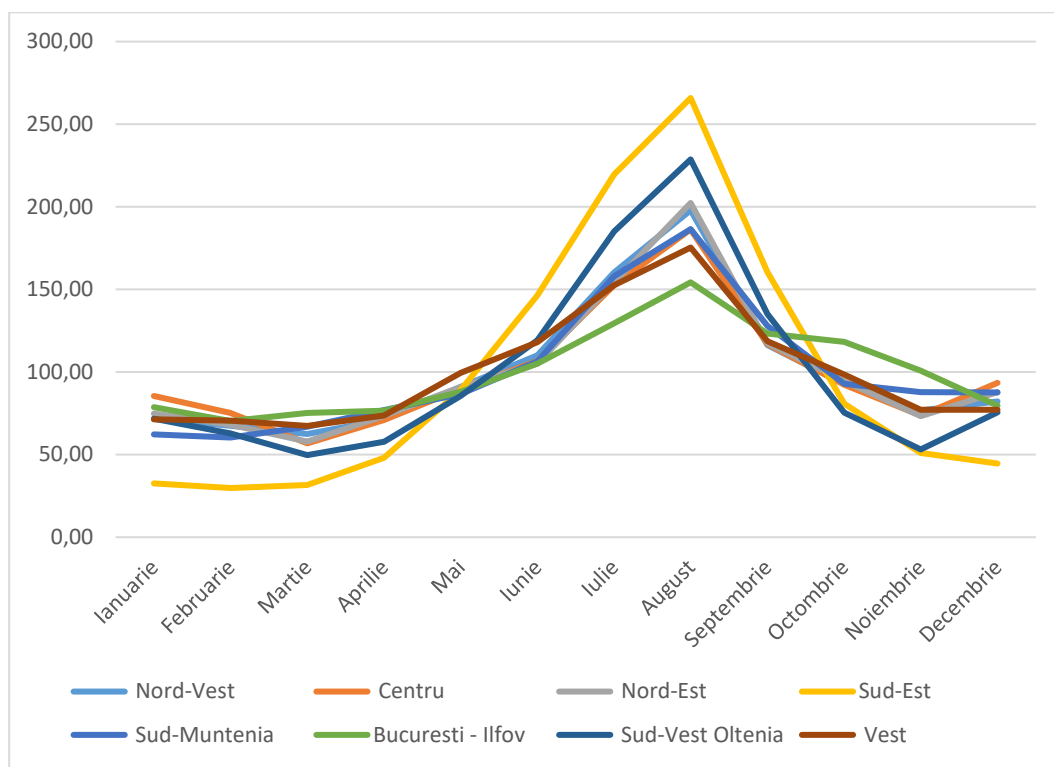
Sosirile în pensiunile agroturistice

Prin raportarea mediilor lunare specifice fiecărei regiuni la media lunară generală au fost obținuți indicii de sezonalitate, care exprimă abaterea relativă a sosirilor din fiecare lună față de nivelul mediu al întregii perioade analizate. Rezultatele evidențiază existența unui profil sezonier clar în toate regiunile de dezvoltare, caracterizat prin valori sub 100 în primele luni ale anului, creșterea progresivă a intensității sosirilor începând cu lunile de primăvară târzie și atingerea maximului sezonier în lunile iulie-august (Tabelul 2.7, Graficul 2.15).

Tabelul 2.7 Indicii de sezonalitate ai sosirilor în pensiunile agroturistice, pe regiuni de dezvoltare (%)

Regiunea	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Nord-Vest	71,66	67,38	62,47	71,19	90,89	110,12	160,26	197,89	116,36	92,78	76,77	82,24
Centru	85,48	75,23	56,81	70,92	89,80	106,64	152,46	186,32	116,89	92,37	73,74	93,34
Nord-Est	74,81	68,09	57,89	73,49	91,01	105,16	154,28	202,33	117,38	94,54	73,23	87,80
Sud-Est	32,49	29,77	31,67	48,14	88,93	146,42	219,67	265,88	160,54	80,87	51,03	44,60
Sud-Muntenia	62,15	60,35	66,89	76,96	86,65	106,35	157,98	186,50	127,84	92,86	87,76	87,70
București - Ilfov	78,70	70,33	75,29	76,59	88,02	105,15	129,45	154,30	123,36	118,31	100,79	79,70
Sud-Vest Oltenia	71,81	62,91	49,71	57,85	85,41	119,28	185,07	228,69	135,12	75,40	53,07	75,68
Vest	71,41	70,62	67,38	73,64	99,46	117,96	152,64	175,36	118,61	98,49	77,18	77,24

Sursa: prelucrare date INS

Graficul 2.15 Profilul sezonier al sosirilor în pensiunile agroturistice, pe regiuni de dezvoltare (indicele de sezonabilitate %)

Sursa: prelucrare date INS

Luna august reprezintă punctul maxim al sezonității în toate regiunile, însă intensitatea acestuia diferă semnificativ. Cea mai accentuată sezonabilitate se înregistrează în regiunea Sud-Est, unde indicele atinge 265,88% în august și 219,67% în iulie, ceea ce indică o concentrare puternică a sosirilor în sezonul estival. Valori ridicate se observă și în Sud-Vest Oltenia, unde indicele depășește 200% în august, precum și în Nord-Est și Nord-Vest, unde vârful sezonier este de asemenea pronunțat.

Comparativ, regiunea București-Ilfov prezintă cea mai redusă amplitudine sezonieră, cu valori mai apropiate de media generală pe parcursul anului și cu un maxim de 154,30% în august. Acest profil indică o distribuție relativ mai echilibrată a sosirilor în raport cu celelalte regiuni. De asemenea, regiunea Vest se caracterizează printr-o sezonabilitate moderată, cu valori mai puțin extreme atât în extrasezon, cât și în sezonul de vârf.

În lunile de iarnă și la începutul primăverii, indicii de sezonabilitate se situează sub nivelul de 100 în toate regiunile, ceea ce evidențiază o intensitate redusă a sosirilor în extrasezon. Cele mai mici valori apar în regiunea Sud-Est, unde indicele coboară până la 29,77% în februarie, confirmând contrastul puternic dintre extrasezon și sezonul de vârf.

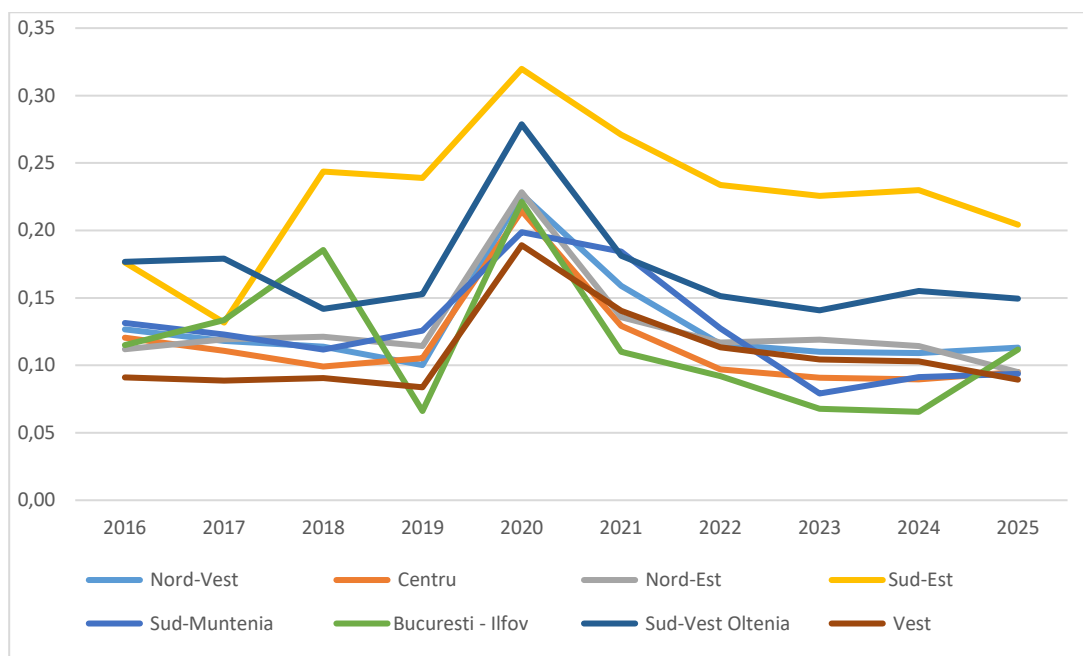
Rezultatele confirmă existența unor modele regionale distincte de manifestare a sezonității. Regiunile Sud-Est și Sud-Vest Oltenia se caracterizează printr-o concentrare accentuată a cererii în lunile de vară, în timp ce București-Ilfov și, într-o măsură mai redusă, Vest evidențiază o distribuție temporală mai echilibrată.

Valorile coeficientului de concentrare anuală evidențiază existența unor diferențe regionale clare în distribuția lunară a sosirilor în pensiunile agroturistice. În general, valorile relativ reduse ale indicatorului sugerează că, în majoritatea regiunilor, distribuția sosirilor pe parcursul anului nu este extrem de dezechilibrată. Totuși, intensitatea concentrării diferă semnificativ între regiuni și între ani (Tabelul 2.8, Graficul 2.16).

Tabelul 2.8 Coeficientul de concentrare a sosirilor în pensiunile agroturistice, pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2016-2025

Regiunea	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Nord-Vest	0,13	0,12	0,11	0,10	0,23	0,16	0,12	0,11	0,11	0,11
Centru	0,12	0,11	0,10	0,11	0,21	0,13	0,10	0,09	0,09	0,10
Nord-Est	0,11	0,12	0,12	0,11	0,23	0,14	0,12	0,12	0,11	0,09
Sud-Est	0,18	0,13	0,24	0,24	0,32	0,27	0,23	0,23	0,23	0,20
Sud-Muntenia	0,13	0,12	0,11	0,13	0,20	0,18	0,13	0,08	0,09	0,09
București - Ilfov	0,12	0,13	0,19	0,07	0,22	0,11	0,09	0,07	0,07	0,11
Sud-Vest Oltenia	0,18	0,18	0,14	0,15	0,28	0,18	0,15	0,14	0,16	0,15
Vest	0,09	0,09	0,09	0,08	0,19	0,14	0,11	0,10	0,10	0,09

Sursa: prelucrare date INS

Graficul 2.16 Evoluția coeficientului de concentrare a sosirilor, pe regiuni de dezvoltare

Sursa: prelucrare date INS

Cea mai accentuată concentrare se înregistrează în regiunea Sud-Est, unde coeficientul are în mod constant cele mai ridicate valori din întregul interval analizat. După niveluri deja relativ ridicate în 2018 și 2019 (0,24), indicatorul atinge maximul în 2020 (0,32), după care rămâne la valori superioare celorlalte. Acest profil indică o sezonabilitate mai pronunțată și o dependență mai mare de un număr restrâns de luni cu cerere ridicată.

Niveluri relativ ridicate ale concentrării se observă și în regiunea Sud-Vest Oltenia, unde coeficientul variază între 0,14 și 0,28, cu un maxim în 2020, precum și în București-Ilfov, unde se remarcă oscilații mai accentuate, de la 0,07 la 0,22.

Un profil intermediar se observă în Nord-Vest, Nord-Est și Sud-Muntenia, unde coeficienții de concentrare se situează, în majoritatea anilor, în jurul intervalului 0,10-0,13, ceea ce indică o distribuție relativ mai uniformă a sosirilor. Cele mai scăzute valori ale coeficientului se înregistrează în regiunea Vest și, în

ultimii ani, în regiunea Centru, ceea ce sugerează o distribuție lunară mai echilibrată. Din perspectivă temporală, anul 2020 reprezintă punctul de maxim al concentrării în toate regiunile. Acest lucru trebuie interpretat în contextul caracterului excepțional al anului 2020, marcat de pandemia COVID-19 și de restricțiile de mobilitate, care au comprimat activitatea turistică într-un număr mai redus de luni. În anii următori, în majoritatea regiunilor, coeficientul de concentrare scade, sugerând o revenire parțială către o distribuție mai echilibrată a sosirilor.

Înnoptările în pensiunile agroturistice

Analiza indicilor de sezonabilitate ai înnoptărilor evidențiază existența unui profil sezonier bine conturat în toate regiunile de dezvoltare, caracterizat prin valori subunitare în lunile de iarnă și început de primăvară și creșteri semnificative în sezonul estival. La nivel general, în toate regiunile se observă o concentrare a înnoptărilor în lunile iulie-august, când indicii depășesc semnificativ pragul de 100, indicând un volum al înnoptărilor peste media anuală. Luna august reprezintă vârful sezonier în toate regiunile, ceea ce confirmă caracterul predominant estival al cererii turistice în agroturism (Tabelul 2.9).

Tabelul 2.9 Indicii de sezonabilitate ai înnoptărilor în pensiunile agroturistice, pe regiuni de dezvoltare (%)

Regiunea	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Nord-Vest	69,6	63,3	56,4	68,8	86,5	109,6	168,6	215,7	116,0	87,6	71,8	86,0
Centru	85,39	74,17	52,95	69,83	85,99	105,93	160,15	196,20	113,93	88,07	68,75	98,63
Nord-Est	75,06	65,22	52,34	72,14	83,33	101,95	162,85	215,60	112,75	88,89	69,99	99,86
Sud-Est	24,37	22,72	23,44	41,63	84,51	152,31	243,92	297,06	163,30	70,94	41,12	34,68
Sud-Muntenia	61,81	56,12	62,72	77,84	85,64	105,34	170,29	198,38	117,71	85,94	79,33	98,89
București - Ilfov	77,66	72,18	71,72	77,27	87,94	102,80	129,86	160,51	126,92	116,94	98,38	77,83
Sud-Vest Oltenia	71,84	63,89	45,89	56,86	79,95	117,73	189,48	235,43	133,87	71,74	51,34	81,97
Vest	70,89	74,61	64,74	71,62	96,84	118,81	164,18	185,65	116,28	91,82	72,44	72,12

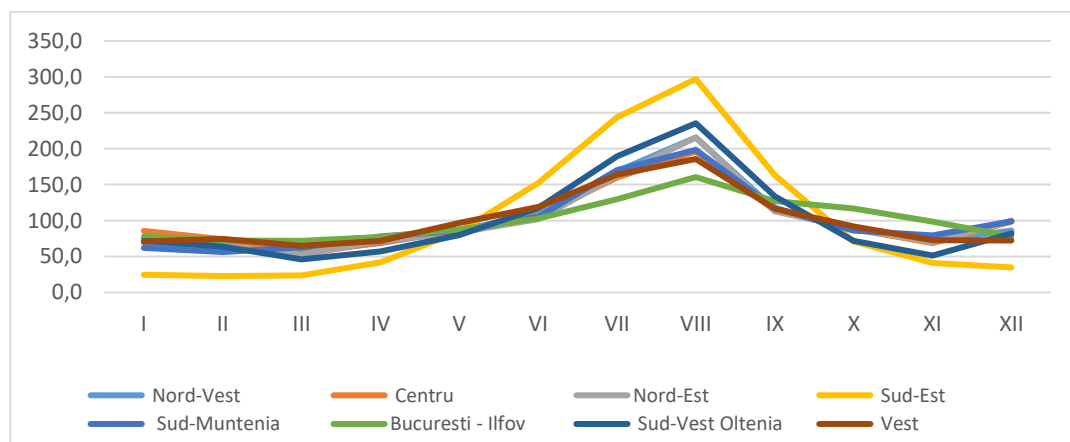
Sursa: prelucrare date INS

Cea mai accentuată sezonabilitate se înregistrează în regiunea Sud-Est, unde indicele atinge valori foarte ridicate, de 243,92% în iulie și 297,06% în august. În același timp, valorile foarte reduse din lunile de iarnă (sub 25% în ianuarie-martie) indică un contrast puternic între sezonul de vârf și extrasezon. Acest profil reflectă o dependență ridicată de turismul estival și o concentrare pronunțată a activității într-un interval restrâns de timp.

Un nivel ridicat al sezonității se observă și în Sud-Vest Oltenia, unde indicele depășește 235% în august și se menține ridicat și în iulie (189,48%). Regiunile Nord-Vest, Nord-Est și Centru prezintă un profil sezonier similar, cu valori moderate în extrasezon și creșteri consistente în lunile de vară. În aceste regiuni, indicele depășește 200% în august (Nord-Vest și Nord-Est) și se apropie de acest nivel în Centru (196,20%), ceea ce indică o sezonabilitate pronunțată, dar mai puțin extremă decât în Sud-Est.

În Sud-Muntenia, sezonabilitatea este moderată, cu un vârf de 198,38% în august și valori relativ mai ridicate în lunile de primăvară și toamnă comparativ cu alte regiuni. Aceasta indică o extindere mai bună a activității turistice în afara sezonului de vârf. Regiunea Vest se caracterizează printr-o sezonabilitate mai redusă, cu valori mai apropiate de media anuală pe parcursul întregului an și cu un maxim de 185,65% în august (Graficul 2.17).

Graficul 2.17 Profilul sezonier al înnoptărilor în pensiunile agroturistice, pe regiuni de dezvoltare

Sursa: prelucrare date INS

Analiza coeficientului de concentrare anuală completează rezultatele privind indicii de sezonalitate, oferind o imagine sintetică asupra distribuției lunare a înnopțărilor pe parcursul anului. Valorile indicatorului confirmă existența unor diferențe regionale semnificative în intensitatea concentrării activității turistice (Tabelul 2.10).

Tabelul 2.10 Coeficientul de concentrare a înnopțărilor în pensiunile agroturistice, pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2016-2025

Regiunea	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Nord-Vest	0,14	0,13	0,12	0,11	0,25	0,18	0,14	0,13	0,13	0,13
Centru	0,13	0,12	0,11	0,11	0,22	0,14	0,11	0,10	0,10	0,10
Nord-Est	0,13	0,14	0,14	0,13	0,24	0,15	0,13	0,13	0,12	0,11
Sud-Est	0,24	0,17	0,28	0,28	0,35	0,30	0,27	0,26	0,27	0,24
Sud-Muntenia	0,14	0,12	0,12	0,14	0,20	0,19	0,14	0,10	0,14	0,10
București - Ilfov	0,11	0,13	0,22	0,07	0,23	0,12	0,09	0,07	0,06	0,10
Sud-Vest Oltenia	0,18	0,17	0,13	0,15	0,28	0,20	0,17	0,15	0,16	0,16
Vest	0,08	0,10	0,11	0,10	0,20	0,15	0,12	0,12	0,12	0,10

Sursa: prelucrare date INS

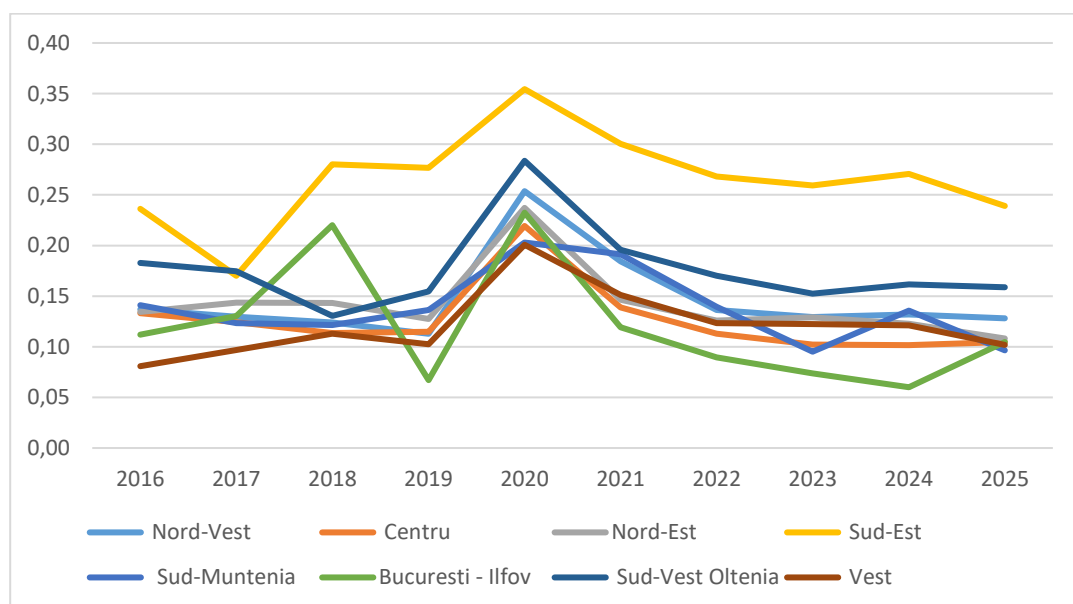
Cea mai ridicată concentrare se înregistrează în regiunea Sud-Est, unde valorile depășesc constant nivelul de 0,25, atingând un maxim de 0,35 în anul 2020. Chiar și după această perioadă, coeficientul rămâne la niveluri ridicate (0,24-0,27), ceea ce confirmă o concentrare accentuată a înnopțărilor într-un număr redus de luni, în concordanță cu indicii de sezonalitate foarte ridicați observați anterior.

Un nivel relativ ridicat al concentrării se observă și în Sud-Vest Oltenia, unde coeficientul variază între 0,15 și 0,28, cu un vârf în anul 2020. Regiunile Nord-Vest, Nord-Est și Sud-Muntenia prezintă valori intermediare, situate în general între 0,11 și 0,14, ceea ce sugerează o distribuție relativ mai uniformă a înnopțărilor pe parcursul anului.

Regiunea Centru evidențiază una dintre cele mai echilibrate distribuții, coeficientul scăzând treptat de la 0,13 în 2016 la aproximativ 0,10 în perioada

2023-2025. Această evoluție confirmă o reducere a concentrării și o distribuție mai uniformă a înnopțărilor, în concordanță cu profilul unei regiuni turistice mature.

Cele mai reduse valori ale coeficientului de concentrare se înregistrează în regiunea Vest, unde indicatorul se menține în jurul intervalului 0,08-0,12, cu excepția anului 2020. Anul 2020 reprezintă un punct de maxim al concentrării în toate regiunile. Această evoluție indică o comprimare a activității turistice într-un interval mai restrâns, fiind asociată cu contextul excepțional al restricțiilor de mobilitate. În perioada ulterioară, coeficienții revin la valori mai reduse, ceea ce sugerează o relaxare a concentrării și o revenire către o distribuție mai echilibrată (Graficul 2.18).

Graficul 2.18 Evoluția coeficientului de concentrare a înnopțărilor, pe regiuni de dezvoltare

Sursa: prelucrare date INS

Analiza comparativă a capacității de cazare, a circulației turistice și a indicatorilor de eficiență evidențiază o extindere generală a agroturismului în

România, dar și existența unor diferențe teritoriale semnificative privind nivelul de dezvoltare, dinamica cererii și gradul de utilizare a infrastructurii turistice.

La nivel național, creșterea simultană a capacității de cazare, a sosirilor și a numărului de înnoptări confirmă consolidarea agroturismului ca activitate complementară economiei rurale și intensificarea mobilității turistice către spațiul rural. Cu toate acestea, valorile moderate ale gradului de ocupare (aprox. 17%) și durata relativ redusă a șederii (aprox. 2 nopți/turist) indică faptul că sectorul se află încă într-o etapă de dezvoltare extensivă, în care extinderea ofertei a depășit, în anumite regiuni, ritmul de creștere al cererii.

Din punct de vedere regional, regiunea Centru se menține ca principal nucleu al activității agroturistice, concentrând cel mai mare volum al capacității de cazare, al sosirilor și al înnoptărilor. Stabilitatea indicatorilor și durata medie a șederii peste media națională indică o piață relativ matură, cu un grad mai ridicat de diversificare a produsului turistic.

Regiunea Nord-Vest evidențiază una dintre cele mai dinamice evoluții, însă reducerea treptată a gradului de ocupare sugerează apariția unui dezechilibru extinderea capacității și intensitatea utilizării acesteia. În Nord-Est, creșterea constantă a sosirilor și înnoptărilor, corelată cu majorarea gradului de ocupare, indică o îmbunătățire a eficienței utilizării capacității și o consolidare graduală a poziției regiunii pe piața agroturistică.

Sud-Est și Sud-Vest Oltenia se caracterizează prin ritmuri ridicate de creștere, dar și printr-o sezonalitate mai accentuată. Valorile ridicate ale indicilor de sezonalitate și ale coeficienților de concentrare arată că activitatea turistică este puternic concentrată în lunile de vară, ceea ce poate afecta stabilitatea veniturilor și utilizarea uniformă a infrastructurii pe parcursul anului.

În Sud-Muntenia, creșterea semnificativă a gradului de ocupare în ultimii ani indică o intensificare a cererii și o valorificare mai eficientă a capacității existente. În Vest, evoluția este relativ stabilă, dar reducerea duratei medii a șederii și stagnarea gradului de ocupare sugerează o orientare mai pronunțată către sejururi scurte. București-Ilfov rămâne o regiune cu relevanță redusă pentru

agroturism, iar valorile ridicate ale unor indicatori relativi sunt determinate de dimensiunea redusă a fenomenului.

Analiza sezonality confirmă faptul că agroturismul are un profil predominant estival, cu maxime ale sosirilor și înnoptărilor în lunile iulie-august și niveluri reduse în extrasezon. Diferențele regionale sunt însă importante: Sud-Est și Sud-Vest Oltenia prezintă cea mai mare concentrare sezonieră, în timp ce Centru și Vest au o distribuție mai echilibrată a activității turistice.

Aceste diferențe reflectă niveluri diferite de maturitate turistică și generează implicații directe asupra sustenabilității economice a investițiilor în infrastructura agroturistică. În acest context, politicile de dezvoltare rurală ar trebui orientate către creșterea gradului de utilizare a capacității existente, extinderea duratei medii a șederii și diminuarea sezonality, prin diversificarea produsului turistic și adaptarea ofertei la specificul cererii regionale.

CAPITOLUL 3

MODEL TEHNICO-ECONOMIC PRIVIND CREAREA DE VALOARE ADĂUGATĂ ȘI NOI LANȚURI VALORICE ÎNTR-O FERMĂ DE VACI DE LAPTE ȘI DE TINERET TAURIN LA ÎNGRĂȘAT, PRIN INTEGRARE ÎN AGROTURISM

Modelul tehnico-economic este realizat cu ajutorul unui instrument Excel ce simulează investiția într-o pensiune agroturistică cu 8 camere, cu o capacitate de cazare de 20 de locuri și integrarea în agroturism a unei ferme de vaci de lapte, care are mărimea de 100 capete. În aplicarea modelului, capacitatea fermei poate fi diferită, în funcție de situația concretă, cu canale diferite de valorificare a producțiilor de lapte și de carne, în sensul că producătorul poate să opteze pentru valorificarea unei părți a producției către procesator, o altă parte prin magazine proprii, iar o altă în cadrul pensiunii/pensiunilor agroturistice proprii.

Modelul include estimarea costurilor inițiale (infrastructură, echipamente etc.), calculul cheltuielilor operaționale (materii prime, energie, resurse umane), proiecția veniturilor, precum și analiza indicatorilor financiari de performanță: valoarea actualizată netă (VAN) și perioada de recuperare (Payback Period). Pe baza instrumentului Excel configurabil, potențialul investitor poate să testeze diferite scenarii de evoluție a pieței (costuri și venituri), astfel încât, în final, să poată lua cea mai bună decizie legată de o posibilă investiție.

În scenariul fermei de vaci de lapte de 100 capete (cu 4.000 litri lapte/cap, total 4.000 hectolitri/an), producția de la 90 dintre acestea se vinde către procesatori (3.600 hectolitri), iar de la restul de 10 vaci (400 hectolitri) este utilizată pentru procesare primară în cadrul fermei, în vederea asigurării serviciilor de masă pentru turiștii din pensiunea agroturistică.

De asemenea, 4 tăurași la îngrășat sunt valorificați pentru serviciile de masă oferite în pensiunea agroturistică. Se consideră o greutate în viu de 450

kg/cap la tineretul taurin la îngrășat, cu un spor mediu zilnic de 1.000 g/cap, ceea ce generează 1.800 kg greutate vie carne de tineret taurin. Aceste producții acoperă necesarul de lapte și produse lactate și carne de vită pentru pensiunea agroturistică cu 20 de locuri, fermierul realizând procesarea primară a laptelui în fermă, din care obține lapte pasteurizat, brânză telemea, caș, smântână, unt, brânză dietetică și urdă. Eventualele diferențe se valorifică prin intermediul magazinului propriu de desfacere.

Figura 3.1 Fermă de vaci de lapte

Sursa: Foto autori

OBIECTIVUL PRINCIPAL AL INVESTIȚIEI constă în crearea de valoare adăugată și noi lanțuri valorice în fermă prin **integrare în agroturism** și reducerea

dependenței față de piață, caracterizată prin volatilitate și marje reduse de profit.

LISTA INVESTIȚIONALĂ

Valoarea totală a investiției este de 2.685.000 lei, conform estimărilor detaliate prezentate în Tabelul 3.1, pentru înființarea unei pensiuni agroturistice cu 20 de locuri de cazare (8 camere, conform legislației), cu toate funcțiunile necesare desfășurării unei activități turistice autorizate. La această capacitate, investiția reflectă nu doar componenta de cazare propriu-zisă, ci și a dotărilor, existența spațiilor comune, a bucătăriei proprii și a infrastructurii complete. Cheltuielile aferente proiectării și obținerii avizelor acoperă elaborarea proiectului tehnic, studiile necesare și avizele de specialitate.

Un capitol important al investiției îl reprezintă dotările bucătăriei și ale spațiilor frigorifice, care reflectă necesitatea echipamentelor profesionale și a respectării fluxurilor impuse de normele sanitar-veterinare, permițând desfășurarea activității în condițiile prevăzute de lege.

Tabelul 3.1 Lista investițională

Nr. crt.	Specificare	Valoare, lei
1	Achiziție teren	80.000
2	Proiectare și avize pentru clădire	60.000
3	Construcție clădire la roșu	600.000
4	Instalații electrice, termice și sanitare	220.000
5	Finisaje interioare și exterioare	320.000
6	Dotări camere - mobilier, obiecte sanitare, lenjerii, perdele ș.a.	50.000
7	Dotări spații comune - sală de mese, recepție, terasă ș.a.	140.000
8	Dotări bucătărie, spații frigorifice, veselă	290.000
9	Electrocasnice, TV, internet	40.000

Nr. crt.	Specificare	Valoare, lei
10	Utilități - racorduri, parcare, iluminat, alei, amenajări spații exterioare	220.000
11	PSI, securitate, avize DSV, DSP, site ș.a.	125.000
12	Manopera total	540.000
	TOTAL	2.685.000

Sursa: Calculații ICEADR

Se consideră că investiția este realizată integral în anul 0, fiind urmată de o perioadă de operare completă începând cu anul 1. Anul 0 nu este considerat an de producție economică (rezultat din investiție), în acord cu practica contabilă privind investițiile, care necesită o perioadă de punere în funcțiune și integrare în fluxul operațional.

Scenariul are în vedere efectele investiției asupra structurii veniturilor și a costurilor operaționale. Pe partea de venituri, se estimează o creștere semnificativă a încasărilor anuale, datorită oferirii serviciilor de agroturism, care nu înseamnă numai cazare, ci și valorificarea produselor fermei cu o valoare adăugată, în cadrul pensiunii, pentru masa asigurată clienților. Acest salt valoric este însoțit de o serie de modificări la nivelul costurilor: apar noi cheltuieli legate de funcționarea și mentenanța pensiunii (energie electrică, apă, consumabile, personal).

Modelul va permite urmărirea fluxurilor de numerar, a valorii actualizate nete (VAN), și a timpului de recuperare a investiției (Payback Period). Această abordare permite fundamentarea deciziei investiționale pe criterii economice clare, cuantificabile.

A. CHELTUIELILE DE CAPITAL

Cheltuielile de capital sunt justificate de necesitatea menținerii în permanență a standardelor de calitate, siguranță și confort asumate față de turiști

și impuse de legislația în vigoare. În domeniul agroturismului, calitatea infrastructurii și starea bunurilor influențează direct satisfacția clienților.

Clădirile și instalațiile sunt supuse uzurii fizice și morale, de aceea sunt necesare reparații, recondiționări și înlocuiri ale elementelor deteriorate - de la instalațiile sanitare și electrice până la finisajele interioare sau elementele de tâmplărie. De asemenea, dotările din camere și din spațiile comune necesită întreținere/reparație/înlocuire periodică, deoarece mobilierul, saltelele, echipamentele electronice și electrocasnicele se uzează în urma utilizării constante. Este necesară, de asemenea, întreținerea spațiilor exterioare. Adaptarea la standardele de eficiență energetică poate impune investiții suplimentare în sisteme de economisire a energiei.

Pentru perioada celor 10 ani de analiză, se estimează următoarele **cheltuieli de capital**: în anii 1-3, câte **20.000 lei/an**, alocați pentru mentenanța și schimbarea consumabilelor pentru toate activitățile și serviciile agroturistice oferite (fermă, procesare lapte, pensiune); în anii 4-6, intervenții tehnice mai ample, în valoare de **30.000 lei**, corespunzătoare eventualelor înlocuiri ale unor componente de uzură intensivă; în anii 7-8, cheltuieli medii de capital de **40.000 lei**, în anii 9-10, o cheltuială anuală medie de **50.000 lei/an**.

Astfel, pe întreaga perioadă analizată, **cheltuielile de capital cumulate după anul 0** se ridică la **330.000 lei**, reflectând mentenanța fluxurilor tehnologice ale activităților.

B. CHELTUIELI OPERAȚIONALE

❖ Cheltuielile din fermă

Cheltuielile totale în ferma de vaci de lapte sunt de 10.150,6 lei/vacă, echivalentul a 2,54 lei/litru de lapte. Dintre acestea, producția principală (laptele) concentrează cea mai mare parte: 8.723,1 lei/cap, aproximativ 86%, ceea ce arată că majoritatea costurilor sunt direct legate de obținerea laptelui.

Cheltuielile variabile sunt de 7.331,4 lei/vacă, adică 72,2% din totalul cheltuielilor. Furajele sunt de 5.190 lei/vacă, respectiv 1,30 lei/litru, adică peste 50% din totalul cheltuielilor, ceea ce confirmă dependența costului laptelui de prețul și eficiența furajării. Alte cheltuieli (energie, medicamente, apă, asigurări) au ponderi mai mici, dar cumulativ contribuie la stabilitatea procesului de producție a laptelui (Tabelul 3.2).

Tabel 3.2 Cheltuieli operaționale fermă 100 vaci + 4 capete tineret taurin la îngrășat

CHELTUIELI PENTRU VACI DE LAPTE			
INDICATORI	Lei/cap	Lei/litru	Lei/fermă/an
D. CHELTUIELI TOTALE (I+II)	10150,6	2,54	1015056
D1. Din care pentru producția principală	8723,1	2,18	872306
I. CHELTUIELI VARIABILE (1+...+7)	7331,4	1,83	733136
1. Cheltuieli cu furaje	5190,0	1,30	519000
2. Material biologic	1400,0	0,35	140000
3. Energie electrică + combustibil	210,0	0,05	21000
4. Medicamente și material sanitar	247,8	0,06	24780
5. Alte materiale + apă	130,0	0,03	13000
6. Cotă de aprovizionare	136,8	0,03	13676
7. Asigurări	16,8	0,00	1680
II. CHELTUIELI FIXE (8+...+11)	2819,2	0,70	281921
8. Cheltuieli cu forța de muncă	2244,0	0,56	224400
9. Cheltuieli generale	143,6	0,04	14356
10. Dobânzi la credite	181,7	0,05	18165
11. Amortisment	250,0	0,06	25000
CHELTUIELI PENTRU TINERETUL TAURIN			
INDICATORI	Lei/cap	Lei/kg în viu	Lei/4 cap/an
D. CHELTUIELI TOTALE (I+II)	4.341,9	9,6	17.367,7
D1. Din care pentru producția principală	4.071,9	9,0	16.287,7

I. CHELTUIELI VARIABLE (1+...+7)	4.341,9	9,6	17.367,7
1. Cheltuieli cu furaje	2.948,2	6,6	11.792,7
2. Material biologic	1.200	2,7	4.800
3. Energie electrică + combustibil	23,2	0,1	92,8
4. Medicamente și material sanitar	80,0	0,2	319,9
5. Alte materiale + apă	12,8	0,0	51,1
6. Cotă de aprovizionare	63,4	0,1	253,7
7. Asigurări	14,4	0,0	57,6
II. CHELTUIELI FIXE (8+...+11)	0	0	0
8. Cheltuieli cu forța de muncă	0	0	0
9. Cheltuieli generale	0	0	0
10. Dobânzi la credite	0	0	0
11. Amortisment	0	0	0
TOTAL CHELTUIELI FERMĂ			1.032.423,9

Sursa: Calculații ICEADR

În cadrul cheltuielilor fixe, forța de muncă este principalul element, fiind de 2.244 lei/vacă/an, adică aproape 80% din cheltuielile fixe. Costul laptelui (2,18 lei/litru) este așadar puternic influențat de cheltuielile cu furajele și forța de muncă, acestea fiind principalele categorii de cheltuieli care se pot optimiza.

Cheltuielile totale pentru tineretul taurin la îngrășat sunt de 4.341,9 lei/cap, respectiv 9,6 lei/kg viu, însumând 17.367,7 lei/an pentru 4 capete. Cheltuielile variabile reprezintă 100% din cheltuieli, neexistând cheltuieli fixe. Forța de muncă pentru cele 4 capete este acoperită de cea pentru vaci. Cheltuielile cu furajele domină clar, fiind de 2.948,2 lei/cap, adică 68% din total. Cheltuielile cu energie, medicamentele și alte materiale sunt foarte reduse, indicând un sistem de creștere extensiv, cu inputuri minime. Datele arată o fermă în care eficiența economică depinde în principal de managementul furajării și al forței de muncă.

Un risc major al fermei este dependența ridicată de cheltuielile variabile, în special de costurile cu furajele. Fluctuațiile prețurilor pot duce la creșterea

costului de producție, afectând direct profitabilitatea fermei. Costul ridicat pe litru de lapte (2,18 lei/litru) poate deveni un risc în condițiile unui preț de valorificare instabil sau scăzut pe piață, iar ferma este vulnerabilă la pierderi financiare.

Figura 3.2 Sezonul de pășunat pentru vaci

Sursa: Foto autori

Ferma este, de asemenea, expusă riscului volatilității prețurilor de pe piața liberă, care sunt influențate de factori externi (cerere, importuri ș.a.) și asupra cărora producătorul are un control redus. O scădere a prețului laptelui sub nivelul costului de producție poate transforma activitatea într-una nerentabilă. În cazul tineretului taurin, costul ridicat pe kg în viu amplifică riscul ca prețul de valorificare pe piața liberă să nu acopere cheltuielile efectuate.

În aceste condiții, investiția într-o pensiune agroturistică poate crea valoare adăugată și noi lanțuri valorice pentru desfacerea produselor din lapte și carne.

❖ **Cheltuielile pentru procesarea laptelui**

Cheltuielile necesare procesării laptelui la nivel de fermă au un total estimat de 40.941 lei/an (Tabelul 2.3).

Tabelul 3.3 Cheltuielile pentru procesarea laptelui

Categorii de cheltuieli	Specificare
<i>Cheltuieli cu energia electrică consumată pentru procesarea laptelui</i>	
Tanc de răcire a laptelui	Capacitate 110 litri, putere 0,5-0,8 kW, funcționare 4 ore pe zi, consum 2 kWh/zi
Pasteurizator	Capacitate 100-150 litri, putere 3-6 kW, funcționare 1,5 ore, consum 6-8 kWh/zi
Separator de smântână	Putere 0,3-0,5 kW, funcționare 1 oră pe zi, consum 0,4 kWh/zi
Presă pentru brânză + auxiliare	Consum 0,5 kWh/zi
Cameră frigorifică	Consum 6-8 kWh/zi
Boiler	Consum 3-4 kWh/zi
Iluminat	Consum 1 kWh/zi
Total consum estimat	22 kWh/zi
<i>Total cheltuieli cu energia electrică</i>	12.045 lei
<i>Cheltuieli cu combustibilii</i>	3.679,2 lei/an
<i>Cheltuieli cu apa</i>	Consum estimat 100 litri/zi Valoare 186,2 lei/an
<i>Cheltuieli cu forța de muncă</i>	24.300 lei/an
<i>Alte cheltuieli materiale</i>	730,6 lei/an
TOTAL CHELTUIELI ESTIMATE PENTRU PROCESAREA LAPTELUI = 40.941 lei/an	

Sursa: Calculații ICEADR

Componenta de energie electrică este estimată la un consum de aproximativ 22 kWh/zi, ce rezultă din funcționarea echipamentelor. Tancul de răcire a laptelui, cu o capacitate de 110 litri, asigură menținerea laptelui materie primă la o temperatură optimă imediat după muls, prevenind dezvoltarea microorganismelor și pierderile de calitate. Pasteurizatorul, cu un consum zilnic cuprins între 6-8 kWh, realizează distrugerea florei patogene, iar separatorul de smântână și presa pentru brânză asigură la diversificarea producției.

Figura 3.3 Pasteurizator de lapte

Sursa: Foto autori

Camera frigorifică asigură depozitarea produselor finite (lapte pasteurizat, brânză telemea, caș, smântână, unt, brânză dietetică și urdă) în condiții conforme. Totalul cheltuielilor cu energia electrică este estimat la 12.045 lei/an.

Figura 3.4 Vaci pe pășune

Sursa: Foto autori

Cheltuielile cu combustibilii, în valoare de 3.679,2 lei/an, sunt asociate transportului produselor și aprovizionării, iar consumul de apă, estimat la 100 litri/zi, generează o cheltuială anuală de 186,2 lei. Cheltuielile cu forța de muncă, în cuantum de 24.300 lei/an, cea mai mare pondere din costurile totale.

❖ *Cheltuielile operaționale din pensiunea agroturistică*

Datele din Tabelul 3.4 evidențiază structura cheltuielilor operaționale anuale ale pensiunii agroturistice, în valoare totală anuală estimată la 496.000 lei, reflectând atât costurile fixe, cât și pe cele variabile necesare funcționării.

Tabelul 3.4 Cheltuielile operaționale din pensiunea agroturistică

Nr. crt.	Specificare	Valoare estimată, lei/an
1	Cheltuieli cu energie electrică	30.000
2	Cheltuieli cu gaze, lemne	25.000
3	Cheltuieli cu apă + canalizare	12.000
4	Cheltuieli cu personalul	180.000
5	Cheltuieli cu alimente achiziționate pentru 40% grad de ocupare (altele decât cele asigurate din ferma proprie)	146.000
6	Cheltuieli cu promovarea pensiunii agroturistice	10.000
7	Cheltuieli cu taxe și autorizații	18.000
8	Cheltuieli de mentenanță și reparații	20.000
9	Cheltuieli cu curățenia, spălătoria, consumabile	35.000
10	Cheltuieli cu asigurările	20.000
	TOTAL CHELTUIELI PENSIUNE AGROTURISTICĂ	496.000

Sursa: Calculații ICEADR

Costurile cu alimentele, estimate la 146.000 lei anual, sunt calculate pentru masă completă (mic dejun, prânz și cină) și includ doar cheltuielile cu achiziționarea alimentelor, altele decât cele asigurate de către fermier din producție proprie (laptele, produsele lactate și carnea de vită), pentru o capacitate de 20 de persoane și un grad mediu de ocupare de 40%.

Promovarea, cu un buget anual estimat de 10.000 lei, este esențială pentru menținerea vizibilității și atragerea unui flux constant de turiști. Taxele și autorizațiile reflectă obligațiile legale și măsurile de protecție necesare desfășurării activității în condiții de conformitate și siguranță. În ansamblu, structura cheltuielilor arată o predominanță a costurilor fixe (personal, utilități, taxe, asigurări), ceea ce presupune necesitatea menținerii unui grad de ocupare suficient pentru acoperirea acestora.

Pentru a evalua în mod realist evoluția cheltuielilor operaționale în cadrul unității ce include ferma, unitatea de procesare a laptelui și pensiunea agroturistică, pe o perioadă de zece ani, s-au aplicat variații diferențiate pe categorii de cheltuieli. Aceste variații reflectă influențele indirecte ale investiției, precum și evoluțiile economice așteptate la nivelul costurilor de producție.

Pentru fiecare categorie de cheltuieli operaționale s-au stabilit ipoteze de variație pe termen mediu, între +1% și +4% pe an (Tabelele 3.5 și 3.6).

Tabelul 3.5 Evoluția cheltuielilor operaționale din fermă și din unitatea de procesare

Nr ctr	An raportat la anul finalizării investiției	Cheltuieli operaționale ferma vaci + tineret taurin la îngrășat								Total cheltuieli operaționale fermă	Cheltuieli procesare lapte (+4%)
		Cheltuieli cu furajele (+3.5%)	Material biologic (1%)	Energie + combustibili (+4%)	Medicamen te (+2%)	Alte materiale + apa (+2%)	Asigurari (+1%)	Cota de aprovizio nare (+1%)	Cheltuie li fixe ferma (+3%)		
1	0	530793	144800	21093	25100	13051	1738	13929	281921	1032424	40941
2	1	549370	146248	21936	25602	13312	1755	14069	290378	1062671	42579
3	2	568598	147710	22814	26114	13578	1773	14209	299090	1093886	44282
4	3	588499	149188	23726	26636	13850	1790	14351	308062	1126103	46053
5	4	609097	150679	24676	27169	14127	1808	14495	317304	1159355	47895
6	5	630415	152186	25663	27712	14409	1826	14640	326823	1193675	49811
7	6	652480	153708	26689	28267	14698	1844	14786	336628	1229100	51803
8	7	675317	155245	27757	28832	14992	1863	14934	346727	1265666	53876
9	8	698953	156798	28867	29409	15291	1882	15083	357129	1303411	56031
10	9	723416	158366	30022	29997	15597	1900	15234	367842	1342374	58272
11	10	748735	159949	31222	30597	15909	1919	15387	378878	1382597	60603

Sursa: Calculații ICEADR

Tabelul 3.6 Evoluția cheltuielilor operaționale din pensiunea agroturistică

Cheltuieli operaționale pensiune agroturistică					Total cheltuieli operaționale pensiune agroturistică
Cheltuieli cu utilități (+2%)	Cheltuieli cu personalul (+3%)	Cheltuieli cu aprovizionare a bucătăriei (+3,5%)	Taxe, asigurări, promovare (+1%)	Mentenanță, consumabile (+2%)	
67000	180000	146000	48000	55000	496000
68340	185400	151110	48480	56100	509430
69707	190962	156399	48965	57222	523254
71101	196691	161873	49454	58366	537485
72523	202592	167538	49949	59534	552136
73973	208669	173402	50448	60724	567218
75453	214929	179471	50953	61939	582745
76962	221377	185753	51462	63178	598732
78501	228019	192254	51977	64441	615192
80071	234859	198983	52497	65730	632140
81673	241905	205947	53022	67045	649592

Sursa: Calculații ICEADR

C. VENITURILE OBȚINUTE

Estimarea cantităților de produse lactate obținute din procesarea primară în fermă a 400 hectolitri de lapte/an, pentru asigurarea necesarului de produse lactate pentru pensiunea agroturistică

Din totalul efectivelor de vaci, laptele obținut de la 10 vaci este destinat procesării primare în cadrul fermei, pentru asigurarea necesarului de produse lactate în pensiune.

Din cantitatea de 110 litri de lapte pe zi, 10 litri sunt pasteurizați pentru administrare la bucătăria pensiunii, iar din restul de 100 litri, 50% din cantitate se folosesc pentru brânză telemea, 25% din cantitate pentru caș, 25% pentru smântână, unt, brânză dietetică, iar din din zer se obține urda, conform datelor din Tabelul 3.7.

Tabelul 3.7 Cantitățile de produse lactate obținute în fermă, pentru valorificarea în pensiunea agroturistică

Produsul	Cantitate, kg/zi	Cantitate, kg/an	Preț valorificare, lei/kg	Valoare, lei/zi	Valoare, lei/an
<i>Lapte</i>	10	3650	6	60	21.900
<i>Brânză telemea</i>	6	2190	35	210	76.650
<i>Caș</i>	3,75	1368,75	36	135	49.275
<i>Smântână</i>	1,25	456,25	25	31,25	11.406,25
<i>Unt</i>	0,65	237,25	55	35,75	13.048,75
<i>Brânză dietetică</i>	2,5	912,5	30	75	27.375
<i>Urdă</i>	2,47	901,55	22	54,34	19.834,1
TOTAL				601,34	219.489,1

Sursa: Calculații ICEADR

Cantitatea de lapte de **3.600 hectolitri** obținută de la celelalte 90 de vaci este livrată către procesatori, la un preț mediu estimat de 2,3 lei/kg, obținându-se un venit de **828.000 lei**. Așadar, veniturile obținute din lapte și produse lactate se ridică la un total de 1.047.489,1 lei.

O altă categorie de venituri este cea obținută din **valorificarea producției secundare din fermă, respectiv a vițelilor și a animalelor reformate**, în urma cărora se obțin **142.750 lei**.

Ferma mai obține **venituri din subvenții**, în cuantum estimat de **49.938 lei**.

Pentru asigurarea necesarului de carne de vită în cadrul pensiunii agroturistice, **se valorifică 4 capete de tineret taurin îngrășat**, la o greutate medie de 450 kg, cu un randament la tăiere de 55%, rezultând 247,5 kg carcasă/cap, la un preț de valorificare estimat la 35 lei/kg, din care se obțin **venituri de 34.650 lei**.

O altă categorie de venituri este cea obținută din **serviciile de agroturism - cazare și masă, pensiune completă** ; astfel, **din serviciile de cazare se estimează la 438.000 lei**, pentru cele 20 locuri de cazare, cu un preț mediu

de 150 lei/loc/noapte, la un grad de ocupare de 40% pe an. Din **serviciile de masă**, se estimează obținerea unor venituri în cuantum de **125.460,9 lei**.

Categoriile de venituri obținute din activitățile de fermă și din pensiunea agroturistică sunt cele redate în Tabelul 3.8. și cuprind veniturile din valorificarea laptelui către procesatori, precum și pentru obținerea produselor lactate din procesarea în cadrul fermei, valorificarea cărnii de tineret taurin îngrășat pentru pensiunea agroturistică, venituri din valorificarea producției secundare către terți (viței și reforme) și venituri din cazarea și masa asigurate în cadrul pensiunii.

Tabelul 3.8. Centralizarea categoriilor de venituri

Nr. crt.	Categorii de venituri	Valoare, lei/an
1	Venituri din lapte și produse lactate	1.047.489,1
2	Venituri din producția secundară (viței+reforme)	142.750
3	Venituri din subvenții	49.938
4	Venituri din carne de tineret taurin	34.650
5	Venituri din pensiunea agroturistică	563.460,9
	TOTAL VENITURI/unitate	1.838.287,6

Sursa: Calculații ICEADR

D. VENITURI REZIDUALE

Veniturile reziduale recuperabile la finalul perioadei de analiză (anul 10), sunt cele care se pot obține prin valorificarea activelor fizice ale fermei și ale echipamentelor introduse prin investiție. În scenariul analizat, valoarea reziduală estimată include două componente distincte:

- Valoarea activelor existente anterior investiției, estimată la 1.200.000 lei, care reflectă echipamentele de bază, construcțiile și instalațiile fermei rămase funcționale după 10 ani de utilizare, cu uzură morală și fizică avansată, dar care păstrează o valoare de lichidare minimă.
- Valoarea reziduală a pensiunii agroturistice, calculată la un nivel conservator de 25% din valoarea de achiziție. În raport cu investiția

inițială estimată la 2.685.000 lei, rezultă o valoare reziduală de 671.250 lei.

Așadar, **valoarea reziduală totală** estimată la finalul perioadei de analiză se ridică la: **1.200.000 lei (active existente) + 671.250 lei (pensiune) = 1.871.250 lei**

Această valoare reprezintă atât capacitatea fermei de a menține un patrimoniu tehnologic funcțional, cât și posibilitatea valorificării ulterioare a unei părți semnificative din investiția realizată. Ea reflectă avantajul integrării producției, în care investiția nu doar generează venituri anuale mai mari, ci contribuie și la consolidarea capitalului fix pe termen lung.

Fluxul de venituri și cheltuieli pentru perioada analizată este redată în cadrul Tabelelor 3.9 și 3.10.

Tabel 3.9. Fluxul de venituri și cheltuieli pentru perioada analizată - valori neactualizate (lei)

Nr. ctr.	An raportat la anul finalizării investiției	Investiție	Cheltuieli capital	Cheltuieli operationale	Cheltuieli totale	Venituri din incasari	Venituri reziduale	Total venituri	Flux de numerar	Valoare neta neactualizata
1	0	2685000	0	1569365	1569365	1274827	0	1274827	-2979538	-2979538
2	1		20000	1614679	1634679	1838288	0	1838288	203608	-2775930
3	2		20000	1661423	1681423	1930202	0	1930202	248779	-2527150
4	3		20000	1709642	1729642	2026712	0	2026712	297070	-2230080
5	4		30000	1759386	1789386	2128048	0	2128048	338662	-1891418
6	5		30000	1810704	1840704	2234450	0	2234450	393746	-1497672
7	6		30000	1863649	1893649	2346173	0	2346173	452524	-1045148
8	7		40000	1918273	1958273	2463481	0	2463481	505208	-539940
9	8		40000	1974634	2014634	2586655	0	2586655	572022	32082
10	9		50000	2032786	2082786	2715988	0	2715988	633202	665283
11	10		50000	2092791	2142791	2851787	1871250	4723037	2580246	3245530

Sursa: Calculații ICEADR

Tabel 3.10. Fluxul de venituri și cheltuieli pentru perioada analizată - valori actualizate (lei)

Nr. ctr.	An raportat la anul finalizării investiției	Investiție actualizată	Cheltuieli totale actualizate	Venituri totale actualizate	Flux de numerar actualizat	Valoare neta actualizată
1	0	2685000	1569365	1274827	-2979538	-2979538
2	1		1513592	1702118	188526	-2791012
3	2		1441549	1654837	213288	-2577724
4	3		1373045	1608869	235824	-2341900
5	4		1315252	1564179	248927	-2092973
6	5		1252752	1520729	267977	-1824996
7	6		1193320	1478487	285167	-1539829
8	7		1142634	1437418	294784	-1245045
9	8		1088444	1397489	309046	-936000
10	9		1041912	1358670	316759	-619241
11	10		992527	2187680	1195153	575912

Sursa: Calculații ICEADR

Analiza financiară realizată pentru scenariul care presupune integrarea serviciilor de agroturism în cadrul unei ferme de vaci de lapte evidențiază o rentabilitate semnificativ superioară față de livrarea simplă a laptelui către procesator. Rezultatele reflectă un impact economic pozitiv, obținut prin valorificarea superioară a producției și prin crearea de valoare adăugată.

Valoarea actualizată netă (VAN), calculată pentru o perioadă de zece ani și o rată de actualizare de 8%, este de 575.912 lei. Această valoare confirmă faptul că investiția propusă nu doar acoperă costurile inițiale și cele operaționale, ci generează și o marjă de profit în termeni actualizați.

Timpul de recuperare a investiției (Payback Period) este estimat la 9,52 ani, ceea ce reprezintă un orizont de recuperare bun pentru un proiect de asemenea complexitate și pentru o astfel de mărime a fermei, mai ales în contextul instabilității economice actuale. După acest prag, investiția generează fluxuri de numerar net pozitiv, contribuind direct la consolidarea lichidității și la creșterea capacității de autofinanțare a fermei.

Fluxurile de numerar actualizate urmează o tendință de creștere constantă, cu depășirea valorii de 280.000 lei începând cu anul șase, ceea ce

permite atât amortizarea investiției, cât și acumularea de capital pentru investiții ulterioare ori adaptare la noi condiții de piață sau tehnologice.

În concluzie, integrarea serviciilor de agroturism în cadrul fermei conduce la transformarea profundă a modelului economic: de la o exploatație vulnerabilă, dependentă de prețurile impuse de procesatorii industriali, la o structură autonomă, cu o capacitate reală de creare a valorii adăugate. Performanța economică superioară, confirmată prin indicatorii VAN și Payback, demonstrează fezabilitatea și caracterul strategic al unei astfel de investiții, într-un context economic marcat de competitivitate, volatilitate și vulnerabilitate economică.

BIBLIOGRAFIE ȘI WEBGRAFIE

1. Alecu I.N, Constantin M., Agroturism si marketing agroturistic, Ed. Ceres, 2006, București.
2. Bacter, R.V., Gherdan, A.E.M., Dodu, M.A., Ciolac, R., Iancu, T., Pîrvulescu, L., Brata, A.M., Ungureanu, A., Bolohan, R.M., Chebeleu, I.C., 2024, The Influence of Legislative and Economic Conditions on Romanian Agritourism: SWOT Study of Northwestern and Northeastern Regions and Sustainable Development Strategies. *Sustainability*, 16, 7382. <https://doi.org/10.3390/su16177382>
3. Barbieri, C. Assessing the sustainability of agritourism in the US: a comparison between agritourism and other farm entrepreneurial ventures. *Journal of Sustainable Tourism*, 2013. 21(2), 252-270. <https://doi.org/10.1080/09669582.2012.685174>.
4. Boghean, C. The economic efficiency of agritourism pensions in Romania, through the prism of seasonality and the degree of concentration of tourist arrivals in the period 2007-2012. *The USV Annals of Economics and Public Administration*. 2014. <https://annalsfeaa.usv.ro/index.php/annals/article/view/862/3038>
5. Brezuleanu S., Brezuleanu C.-O., Moraru R. Schimbări Socio-Economice ale Localităților Rurale din Moldova ca Urmare a Dezvoltării Agroturistice. *USAMV Iasi* 2006. www.uaiasi.ro/revista_horti/files/Nr_2006/vol_49_2006%20%2879%29.pdf.
6. Călina A., Călina J., Vangu G. M. 2025. Management of agrotourism cattle farms in Romania's mountain area - opportunities and challenges. *Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development*. 2025. Vol. 25, Issue 4.
7. Chiodo, E.; Fantini, A.; Dickes, L.; Arogundade, T.; Lamie, R.D.; Assing, L.; Stewart, C.; Salvatore, R. Agritourism in Mountainous Regions—Insights

- from an International Perspective. *Sustainability* 2019, 11, 3715.
<https://doi.org/10.3390/su11133715>.
8. Ciolac, R., Iancu, T., Brad, I., Adamov, T., Mateoc-Sîrb, N., 2021, Agritourism—A Business Reality of the Moment for Romanian Rural Area's Sustainability. *Sustainability*, 13, 6313.
<https://doi.org/10.3390/su13116313>
  9. Crețu R. C. Resurse Agroturistice, Ed. Cartea Universitară, 2005, București.
  10. Dimitrovski, D. D., Todorović, A. T., & Valjarević, 2012, A. Rural Tourism and Regional Development. *Proceedings of Economics and Finance*, 3, 288-293.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1878029612004987>
  11. Do Thi, T., Nguyen Thi, B. N., Muhammad, A. K., & Dang, V. V. Sustainable rural development through integrated agritourism, rural tourism, and ecotourism: A bibliometric review. *BioProducts Business*, 2025. 10(1), 1-19. <https://biobus.swst.org/index.php/bpbj/article/view/151>.
  12. European Commission. The common agricultural policy at a glance. Accesibil online: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-glance_en.
  13. European Commission: Directorate-General for Agriculture and Rural Development, Rural development in the EU - Statistical and economic information - Report 2013, Publications Office, 2013, <https://data.europa.eu/doi/10.2762/21152>.
  14. Eurostat. Tourism statistics - seasonality at regional level. 2025.
https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism_statistics_-_seasonality_at_regional_level
  15. Fernández-Morales, A., Cisneros-Martínez, J. D., & McCabe, S. Seasonal concentration of tourism demand: Decomposition analysis and marketing implications. *Tourism Management*, 2016, 56, 172-190.

<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0261517716300541>

16. Ferrante, M., Magno, G. L. L., De Cantis, S., 2018, Measuring tourism seasonality across European countries. *Tourism Management*, 68, 220-235.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0261517718300657>
17. Galluzzo, N., 2021, A quantitative analysis on Romanian rural areas, agritourism and the impacts of European Union's financial subsidies. *Journal of Rural Studies*, 82, 458-467.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0743016721000255>
18. Gordan, M.-I.; Popescu, C.A.; Călina, J.; Adamov, T.C.; Mănescu, C.M.; Iancu, T. Spatial Analysis of Seasonal and Trend Patterns in Romanian Agritourism Arrivals Using Seasonal-Trend Decomposition Using LOESS. *Agriculture* 2024, 14, 229. <https://doi.org/10.3390/agriculture14020229>
19. Grossi L., Mussini M. Seasonality in tourist flows: Decomposing and testing changes in seasonal concentration *Tourism Management*, Volume 84, 2021, 104289, <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2021.104289>
20. Guaita Martínez J.M; Martín Martín J.M.; Salinas Fernández J.A., Mogorrón-Guerrero, Helena, 2019, An analysis of the stability of rural tourism as a desired condition for sustainable tourism, *Journal of Business Research*, Volume 100, Pages 165-174, <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.03.033>.
21. ICEADR. (2026). Proiect ADER 22.1.2 - Modele tehnico-economice de reducere a vulnerabilității veniturilor exploatațiilor zootehnice față de schimbările climatice, Faza 6 - Modele tehnico-economice de reducere a vulnerabilității veniturilor fermierilor din exploatațiile de vaci de lapte, tineret taurin la îngrășat, ovine și caprine, prin crearea de valoare adăugată și noi lanțuri valorice.

22. Ionel M. Rural Tourism and Agro-tourism in Romania. Ovidius University Annals, Economic Sciences Series Volume XVII, Issue 2 /2017 pp 226-231.
23. Lane, B. What is rural tourism? Journal of Sustainable Tourism, 1994. 2(1-2), 7-21. <https://doi.org/10.1080/09669589409510680>.
24. Mausam K. & Dr. Andhale A. AGROTOURISM: A NARRATIVE REVIEW AND THE WAY AHEAD. În Electronic International Interdisciplinary Research Journal: 2025. Vol. XIV (No. VI, pp. 5-9). Accesibil from <https://doi.org/10.5281/zenodo.18084991>.
25. Micula I.A., Vușca C., Bacter R.V., Gherdan A. E.-M. Agrotourism as a vector of economic diversification and revitalization of rural areas: a comparative analysis. *Lucrări Științifice Management Agricol, Seria I*, 2025. VOL.XXVII (3). ISSN print 1453-1410. AGROPRINT Timisoara, Romania.
26. National Institute of Statistics. Tourist time series. Available online: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table> (accessed February 27, 2026).
27. OECD.2018. “Rural 3.0: A Framework for Rural Development”, OECD Regional Development Papers, No. 93, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/618f702b-en>.
28. ORDIN nr. 798 din 18 aprilie 2018, privind clasificarea structurilor de primire turistice in functiuni de cazare. Accesibil online <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/200518>.
29. Phillip S., Hunter C., Blackstock K., A typology for defining agritourism, *Tourism Management*, Volume 31, Issue 6, 2010, Pages 754-758, <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2009.08.001>.
30. Research and markets. Agritourism Market - Global Industry Size, Share, Trends, Opportunity, and Forecast, 2020-2030F. 2025. Accesibil online: https://www.researchandmarkets.com/reports/5950416/agritourism-market-global-industry-size?srsId=AfmBOoqZAs2sy_EZjkchBbelzEhPagiNaqVSjDNFCzxdbt_eS8gt48o3.

31. Saito, H., Romão, J., Nijkamp, P., & de Noronha Vaz, T. Seasonality and regional productivity in the Spanish tourism sector. *Tourism Management*, 2018, 69, 180-193. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2018.06.005>
32. Sangnak D. Sustainable tourism development in Thailand: The role of agricultural tourism and government support for SMEs. *Sustainable Futures*, 2025, 9, 100782. <https://doi.org/10.1016/j.sftr.2025.100782>.
33. Santharam B, Balaji P, Selvanayaki S, Mugilan K, Vanitha G, Hariraj N, et al. Agritourism and rural livelihood sustainability: A systematic literature review. *Plant Sci.* 2025;12(3). Available from: <https://www.horizonepublishing.com/index.php/PST/article/view/8404>.
34. Turtureanu, A.-G.; Crețu, C.-M.; Pripoaie, R.; Marinescu, E.Ș.; Sîrbu, C.-G.; Talaghir, L.-G. Sustainable Development Through Agritourism and Rural Tourism: Research Trends and Future Perspectives in the Pandemic and Post-Pandemic Period. *Sustainability* 2025, 17, 3998. <https://doi.org/10.3390/su17093998>.
35. Viera-González, J.M., Hernández-Martín, R. Multiscale perspectives on the seasonality of tourism flows in Spain and spatial compensation. *Rev Reg Res* 2025. <https://doi.org/10.1007/s10037-025-00251-1>
36. World Tourism Organization Indicators of Sustainable Development for Tourism Destinations: A Guidebook. Madrid: WTO. 2004 Available at: https://www.academia.edu/30852110/Indicators_of_Sustainable_Development_for_Tourism_Destinations_A_Guide_Book_by_UNWTO
37. Yasin, A.S.; Bacsi, Z. Agritourism and Rural Development: A Global Bibliometric Analysis of the State of Research, Limitations, and Future Directions. *Agriculture* 2025, 15, 866. <https://doi.org/10.3390/agriculture15080866>.

INSTITUTUL DE CERCETARE
PENTRU ECONOMIA
AGRICULTURII ȘI DEZVOLTARE
RURALĂ
Bd. Mărăști, nr.61, Sector 1
București, Cod 011464
Tel. 0213136087, fax. 0213136096
www.iceadr.ro
e-mail: office@iceadr.ro

ISBN 978-973-0-44480-3